

טְהַרַת הַלֵּב

הַעֲצָה הַיְחִידָה לְטְהַרַת הַלֵּב לְזַכֵּר אֶת ה' לְנִגְדּוֹ

(תהלים קיט, ב)

אֲשֶׁרִי נִצְרִי עֲדָתִיו בְּכָל לֵב יִדְרֹשׁוּהוּ:

דְּשׁוּיָתִי ה' לְנִגְדֵי תְמִיד, וְזֶה הַעֲצָה הַיָּחִידָה
שֶׁתִּקְוֶה לְנִגְדַת כָּל מַחֲשַׁבוֹת הַתַּאֲוֹת
וּמַבְטָלָת אוֹתָם*.

צִרִיף לְשֹׁמֵר עֲצָמוֹ שְׁמִירָה פְּרָאוֹי בְּכָל
עֲתִי הַיּוֹם וְהַלֵּילָה, וּבִטּוֹל
מַחֲשַׁבוֹת הַתַּאֲוֹת הוּא, כְּשִׁישִׁים הָאָדָם
תְּמִיד ה' בֵּין עֵינָיו כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, (תהלים טז,
ח) "שְׁוִיָתִי ה' לְנִגְדֵי תְמִיד כִּי מִיָּמִינִי בֵּל
אֲמוֹט" וְאֶפְשָׁר דְּלָזָה כּוֹן שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶת
עָלֶיו הַשְּׁלֹום שְׁאֲמֵר, (משלי יט, כא) "רַבּוֹת
מַחֲשַׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֵצָת ה' הִיא תִקּוּם"
דְּהִינּוּ 'רַבּוֹת מַחֲשַׁבוֹת' הַתַּאֲוֹת בְּלֵב אִישׁ
מִיָּנִים מִיָּנִים שׁוֹנִים, וְכִשְׁיִדְחָה אַחַת
תְּבוֹא אַחֲרֶיהָ, וְכֵן עַל זֶה הַדְּרָךְ אֵין לְדַבֵּר
סוּף. וְהַתְקוּן לָזֶה הוּא 'עֵצָת ה' הִיא
תִקּוּם', דְּהִינּוּ 'קִיָּם' הָאָדָם הַעֲצָה הַטּוֹבָה

שויתי ה'
עצה נגד
המח"ז

נִמְצָא דְּתַאֲוֹת הַלֵּב רַבּוֹת הֵם וְתִדְרֹת
הֵם, מִה שְׁאֵין כֵּן בְּמוֹסָר נִפְשׁוֹ אוֹ
מְמוֹנֵה שְׁאֵינוֹ אֵלָא דְּבַר שֶׁהוּא לְפִי שְׁעָה,
וּמִשׁוּם הֵכִי הַקְדִּימָה הַתּוֹרָה (דברי ו, ה)
"בְּכָל לְבָבְךָ" שֶׁהוּא הַדְּבַר הַקָּשָׁה מִכָּלֵם.
וְדַקְדֵּק וְאָמַר 'בְּכָל לְבָבְךָ' לְכָלֵל כָּל מִיָּנִי
מַחֲשַׁבוֹת, שְׁלֵא לְפָרֵט אָדָם שׁוּם מַחֲשַׁבָה
וְיֹאמַר, זֶה אֵין בָּהּ חֲמוּר כָּל כָּהֵן, וְלֹא יִהְיֶה
לִי שׁוּם עֲנֵשׁ עַל מַחֲשַׁבַת תַּאֲוָה זֶה, דְּכָל

מחשבה
שאפילו
שהיא
בספק,
ירחיקה

הוספת אמרים

א. וּבִדְגַל מַחֲנֵה אִפְרַיִם פִּרְשֵׁת בַּהֲעִלּוֹתָךְ ד"ה וַיִּסְעוּ, וַיִּסְעוּ בְּרֹאשׁוֹנָה עַל פִּי ה' בִּיד מֹשֶׁה. יֵשׁ לֹמַר בְּזֶה רִמּוֹ
בְּעֵינֵי הַתַּפְּלָה וְתַחֲלָה נִבְאָר הַפְּסוּק, רַבּוֹת מַחֲשַׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֵצָת ה' הִיא תִקּוּם, וְצִרִיף לְהַבִּין כִּי לִשְׁוֹן תִּקּוּם
מִשְׁמַע לְאַחֲרֵים וְזֶהוּ אֵין שִׁיךְ כֹּאן וְהִיא רֹאוֹי לֹמַר וְעֵצָת ה' קִמָּה, וְהַעֲנִין הוּא כִי, ה' יוֹדֵעַ מַחֲשַׁבוֹת אָדָם כִּי
הִמָּה הֵבֶל וְשִׁמְעִיתִי מִן הָרֶב הַמְנוּחַ הוֹתִיק מו"ה מִנְחֵם מַעֲנִדִיל ז"ל מִפְּרַעַמְסָלִין יוֹדֵעַ לִשְׁוֹן שְׁבִירָה כְּמוֹ, וְיֹדֵעַ בָּהֶם
אֶת אֲנָשִׁי סוֹכוֹת וְהִינּוּ כְּשֶׁאָדָם מִצִּיר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַשֵּׁם הוּי"ה ב"ה אֵזִי הוּא מִשְׁבֵּר כָּל הַמַּחֲשַׁבוֹת רַעוֹת וְזֹרוֹת
וְהוּא שֹׁאמֵר ה' הִינּוּ הוּי"ה ב"ה יוֹדֵעַ מַחֲשַׁבוֹת אָדָם כִּי הִמָּה הֵבֶל אוֹתָם הַמַּחֲשַׁבוֹת שֶׁהֵם הֵבֶל עַל יְדֵי שֵׁם הוּי"ה
הוּא מִשְׁבֵּר אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב הָאֵר"י זִלְלָה"ה וְדַבְרִי פִי חֲכָם חֵן.

שִׁישׁ בָּהּ שׁוּם סֶפֶק שָׁמָּה ה' אֵינוֹ רוֹצֶה
בָּהּ יִרְחִיק הָאָדָם עֲצָמוֹ מִמֶּנָּה, לְפִיכָּה
אָמְרָה הַתּוֹרָה 'בְּכָל לִבְבָּךְ' לְרִבּוֹת גַּם
הַמַּחֲשָׁבָה שִׁישׁ בָּהּ סֶפֶק. וּלְפִיכָּה אָמַר
כָּאן עַל בְּעָלֵי תַשׁוּבָה 'בְּכָל לֵב
יִדְרְשׁוּהוּ' דִּהְיִינוּ שֶׁבִּתְשׁוּבָתָם קִבְּלוּ
עָלֵיהֶם לִקְיָם 'וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל לִבְבָּךְ' דִּמְכַנְיָעִים כָּל תַּאֲוֹת לִבָּם
וְזֶהוּ בְּכָל לֵב יִדְרְשׁוּהוּ.
[מעגלי צדק אות א']

הלב בו עקר הטהרה

עֲשֵׂה לָךְ תִּבְתָּ עֲצִי גִפְרִי קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתִּבָּה וְכִפְרָתָהּ אֶתָּה
מִבֵּית וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר. וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֶתָּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָמָה
אָרְךָ הַתִּבָּה חֲמִשִּׁים אָמָה רְחִבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אָמָה קוֹמָתָהּ:
(בראשית ו, יד-טו)

אֲפֹשֶׁר לְרִמּוֹז עַל גּוּף הָאָדָם, שֶׁצָּרִיךְ
הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְטַרַח בְּמֵאֵד
מֵאֵד לְתַקֵּן אֶת גּוּפוֹ שִׁיְהִיָּה מִתְקָן,
וְיִהְיֶה כְּלִי טָהוֹר וְרָאוּי לְקַבֵּל נֶפֶשׁ רוּחַ
נִשְׁמָה, כִּי עֵקֶר נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה תְּלוּיָה
בְּתַקְוֵן הַגּוּף, דִּלָּא שִׁיְךָ זֶה בְּלֹא זֶה, וְהֵנָּה
תַקְוֵן הָאָדָם תְּלוּי בְּלֵב הוּא הָעֵקֶר, וְהוּא
הַשְׂרֵשׁ, כָּל הָאֵיבָרִים תְּלוּיִים בּוֹ, דִּלָּא
אֲפֹשֶׁר שִׁיעֲשֶׂה אָדָם שׁוּם מַעֲשֶׂה אִם
לֹא הִקְדִּים הַמַּחֲשָׁבָה תַּחֲלָה פִּיצֵד
יַעֲשֶׂה, דִּבְלֹא מַחֲשָׁבָה לֹא שִׁיְךָ שִׁיעֲשֶׂה.
וּמִטַּעַם זֶה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי עָלָיו

שמושיח
על הלב
כל
המעשים
מושגחים

הוספת אמרים

ב. ובראשית חכמה שער האהבה פרק אחד עשר, וכאשר יסתכל האדם ששכינה למעלה מראשו ראוי שיטהר
מוחו ולבו כדי שתמצא השכינה מקום שבו תשרה, כי אלו הם שני איברים ראשיים שבאדם שהם מקום שבו
תלוי עיקר החיות, ולכן צריך לטהרה מכל פגם הפוגם בהם כי דבר קל יפגום בהם מרוב דקותם ורוחניותם שהם
רומזים למקום עליון באצילות כדפי' בתיקונים. וכנגד טהרת המחשבה אמר דוד המלך ע"ה במקום אחר, נקי
כפים ובר לבב וכבר פירשתי לעיל נקי כפים והעתקנו לשון הרשב"י ע"ה בענין נקיות, ואמר אחר כך ובר לבב
כגונא דא דלא אמשך רעותיה ולביה לסטרא אחרא אלא לאתמשכא בתר פולחנא דקדושא בריך הוא אשר
לא נשא לשוא נפשו, נפשו כתיב וקרי נפשי, והא אוקמוה נפשי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא נפשו דא נפש
דבר נש ממש בגין דכד יפוק מהאי עלמא נפשיה יסתלק בעובדין דכשרין עלמא דאתקיים בהו למיהך בין כל
אינון, כמד"א (תהלים קיז) אתהלך לפני ה' בארצות החיים, ובגין דלא נשא לשוא נפשו ישא ברכה מאת ה' וגו'
עכ"ל. הרי מבואר במאמר הזה מעלת המתקן מעשיו ומחשבותיו לעבודת קונו מפני שנפשו חלק מהשכינה והיינו
נפשו ונפשי והכל אחד, וכפי תיקון נפשו מתקן למעלה ולכן יזכה למה שאמר דוד המלך ע"ה אתהלך לפני ה'
בארצות החיים וישא ברכה מאת ה' דהיינו השכינה כנודע.

אם בִּירְאָת ה' כָּל הַיּוֹם בּוֹדָאי דָּכַל הָאֵיבָרִים
מִתְקַנֵּים, וְאִם חֶסֶד הַלֵּב הִפֵּל חֶסֶד.

וּמֵאַחֵר דִּהְפַּל תְּלוּי בִּלְב, וְהָאֵל יִתְבַּרַךְ
שְׁמוֹ "בְּצֻלָּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
הָאָדָם" (בראשית ט, ו), שֶׁרָשׁ הַסְּפִירוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת שֶׁהֵם חֻכְמָה בִּינָה וְדַעַת כָּלָם
נִרְמְזוּ בִּלְב, דְּחֻכְמָה יֵשׁ בָּהּ ל"ב נְתִיבוֹת
חֻכְמָה, וּל"ב הוּא לֵב, בִּינָה הוּא עֵקֶר
הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּפִתְיַחַת אֱלֹהֵינוּ זְכוֹר
לְטוֹב, (תקו"ז יז, א) 'בִּינָה לְבָא וּבָה הַלֵּב
מִבִּין', דַּעַת בִּלְב תְּלוּי, הֵרִי דְשֶׁרֶשׁ
חֻכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁהֵם הַסְּפִירוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת כָּלָם נִרְמְזוּ בִּלְב, וְכָל זֶה
לְהוֹרוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל דְּצִרִּיקִים לְהַשְׁתַּדֵּל
הִרְבָּה כְּדִי לְטַהֵר לִבָּם בְּיוֹתֵר, שֶׁתִּשְׁרָה
עֲלֵיהֶם רוּחַ קֹדֶשׁ וְטָהֳרָה.

וּמִטַּעֲמִים זֶה גַּם כֵּן הַתּוֹרָה תִּחְלָתָהּ בִּי"ת
וְסוּפָהּ לִמ"ד, לְהוֹרוֹת לָנוּ דְעֵקֶר
הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ הִפֵּל תְּלוּי בִּלְב, אִם הַלֵּב
שָׁלֵם בָּזֶה יִיכָל לָקִים הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ,
וְאִם אֵין הַלֵּב שָׁלֵם אַחֲרֵי הַשֵּׁם לֹא הוֹעִיל
כָּלָם. וְכו'.

וְצִרִּיקָה שֶׁיִּהְיוּ פִּיו וְלִבּוֹ שְׁוִין, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר
(בראשית ו, יד) "וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבֵּית
וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר", הֵם תִּרְי"ג מִצְוֹת (נְעוּד מֵאָה

הַשְּׁלוֹם לְתַלְמִידָיו עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, רוּאָה
אֲנִי אֶת דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְו
מִדְּבָרֵיכֶם, (אבות פ"ב, יט) שֶׁתִּלָּה הִפֵּל בִּלְב,
לִפִּי שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו, וְעַל
זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
(משלי כג, כו) "תִּנָּה בְּנִי לִבָּהּ לִי וְעֵינָיָהּ
דָּרְכֵי תַצְרֶנָּה".

וּמֵאֲפָשֶׁר דְּבָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בָּזֶה, דְּאָמְרוּ
רְבוּתֵינוּ זְכוֹרָנוּם לְבָרְכָהּ (ירש'למי
ברכות פ"א ה"ה) 'עֵינָא וְלִבָּא תִרְוִיָּהּ סְרִסְוִרִי
דְעֵבְרָה נִינְהוּ'. בָּא לֹמַר דְּהָעֵקֶר הוּא הַלֵּב,
דָּאִם הַלֵּב אֵין רְצוֹנוֹ בְּדָבָר לֹא נִשְׁאָר לְעֵינַיִם
מֵה לַעֲשׂוֹת¹. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר 'תִּנָּה בְּנִי לִבָּהּ לִי',
שֶׁהוּא הָעֵקֶר, וּמִמִּילָא פְּשׁוּט 'דְּעֵינָיָהּ דָּרְכֵי
תַצְרֶנָּה', דְּהָעֵקֶר הוּא הַלֵּב, וְכֵן נִמִּי דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אָמַר (תהלים קמא, ד) "אֵל
תַּט לִבִּי לְדָבָר רָע" וְכו', וּפִרְשׁ בְּאַחֵר
הַקְדוּשׁ דְּכֻנְתָּהּ הַפְּתוּב הָאֵה דְּדָוִד הַמֶּלֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם עִם לִבּוֹ מִדְּבָר, שֶׁאָמַר לוֹ
אֹתָהּ לִבִּי שֶׁמִּטָּה אוֹתִי לְדָבָר רָע, הִנְנִי גּוֹעֵר
בָּהּ שֶׁלֹּא תַטָּה אוֹתִי לְדָבָר רָע, שֶׁאֵין רְצוֹנִי
לַעֲשׂוֹת שׁוֹם דְּבָר רָע, דְּדָבָר פְּשׁוּט הוּא
דִּהְפַּל תְּלוּי בִּלְב, וְעַל זֶה אָמְרוּ רְבוּתֵינוּ
זְכוֹרָנוּם לְבָרְכָהּ, (קה"ר פ"ז) 'דַּעַת קְנִיטָה מֵה
חֶסֶדָּהּ, דַּעַת חֶסֶדָּהּ מֵה קְנִיטָה', דְּהִדַּעַת
בִּלְב הוּא, וְלִפְיָכָה אִם הַלֵּב מִתְקַן וְחוֹשֵׁב כִּי

לב הדבוק
בה' כל
האברים
נמשכים
אחריו

ספירות
העליונות
נרמזו בלב

עקר
התורה
תלוי בלב

חומת
המלך בלב
שלם בה'

הוספת אמרים

ג. ובראשית חכמה שם כתב, עוד נמצא טהרה בלב, (תהלים כא, יא) לב עוד טהור ברא לי אלהים, והוא העיקר המכוון אל הדרוש שלנו לענין הדבקות, שאם הלב טהור כל האיברים טהורים כדפרשו ז"ל במדרש שוחר טוב, זה לשונם, (ירמיה יז, י) אני ה' חוקר לב בוחן כליות, למה הוא מזכיר הלב והכליות יותר מכל האברים, אלא העינים הולכים אחר הלב ורמ"ח אברים הולכים אחר הלב ולפי שכליות יועצות אחר הלב והלב גומר לפיכך אינו מזכיר אלא אותם בלבד, והקדוש ברוך הוא בוחן אותם, וכן הוא אומר (דברי הימים-א כח, ט) ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו, כי כל לבבות הוא דורש, אלו שני לבבות יצר הטוב ויצר הרע.

ברכות) הַרְמוּזִים בְּמִלַּת 'כֹּפֶר' בְּמִלּוֹי, (כָּף וַיִּפֹּא רִישׁ)⁷, כְּמוֹ שֶׁכֶּתְבֵנוּ. עוֹד, 'עֲצִי גִפְרִי'. לְרִמּוֹז מֵה שֶׁהִקְדַּמְנוּ בִּתְחִלָּה, דְּכָל תִּקּוּן הָאָדָם תְּלוּי בִּלְב, דָּאָם יִהְיֶה לְבוֹ דְּבִק בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל הָאֲבָרִים נִגְרָרִים אַחֲרָיו, וְהִנֵּה לֵב, כְּשֶׁתִּמְנֶה הַמִּלּוֹי שֶׁל לֵב לְבָדוֹ (לְמַד בֵּית) הוּא גִימְטְרִיָּא תנ"ד, וְהוּא חֲשָׁבוֹן "עֲצִי גִפְרִי" עִם הַכּוֹלֵל גִּימְטְרִיָּא גַם כֵּן תנ"ד, וְחֲשָׁבוֹן זֶה גִימְטְרִיָּא "חֻתָּם" לְרִמּוֹז דְּכִשְׁיֵהָ הַלֵּב שְׁלֵם בִּירָאֵת ה' אֵז נִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּנְחָתָם בְּחֻתָּם אָמֵת⁸, וְזֶה נְרִמּוֹז בְּמֵה שֶׁנֶּאֱמָר (שִׁי"ה ש"ח, ו) "שִׁימְנִי כְּחֻתָּם עַל לִבִּי", בְּמִלּוֹי לֵב גִּימְטְרִיָּא חֻתָּם, וְחֻתָּם עִם הַכּוֹלֵל הוּא גִימְטְרִיָּא שְׁלֹשָׁה 'אֶהָ"ה' 'קס"א קמ"ג קנ"א', דְּכִשְׁיֵהָ הָאָדָם שְׁלֵם בְּלְבוֹ עִם הַשֵּׁם, יִהְיֶה הַשֵּׁם עִמּוֹ בְּכָל עֵת וַיַּעֲזְרֵהוּ עַל כָּבוֹד שְׁמוֹ, וְזֶהוּ מִשְׁמַעוֹת 'אֶהָ"ה', שְׁאוּמֹר הַשֵּׁם אֲנֹכִי אֶהָ"ה עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָּה (בְּרֻכּוֹת ט, ב) בְּ"אֶהָ"ה אֲשֶׁר אֶהָ"ה", (שְׁמוֹת ג, יד) 'אֶהָ"ה' עִמָּם בְּצָרָה זֹ, אֲשֶׁר אֶהָ"ה עִמָּם בְּצָרָה אַחֲרָת', נִמְצָא כְּשֶׁהַלֵּב יִהְיֶה שְׁלֵם בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם אֵז יִהְיֶה נִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וְיִהְיֶה הַשֵּׁם בְּעֶזְרוֹ.

וְזֶהוּ כְּוִנַּת הַפְּסוּק 'עֲשֵׂה לָּהּ תִּבְתַּעַץ גִּפְרִי', דְּהֵינּוּ תִּקּוּן וַעֲשֵׂה לְעֲצֻמָּה דְּיִמְיָא דִּהִתְבָּה שְׁמִנְיָתִים בָּה סִפֵּר תוֹרָה שֶׁהִיא קֹדֶשׁ כָּף תַּעֲשֵׂה וּתְקַדֵּשׁ גּוֹפֶה שִׁיֵּהָ קְדוּשָׁה, וְתַדַּע בְּמֵה תִּקְדֵּשׁ גּוֹפֶה, בְּלִבִּי תִּקְדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְזֶהוּ 'עֲצִי גִפְרִי', שֶׁהוּא גִימְטְרִיָּא שֶׁל מִלּוֹי לֵב, וְהוּא גִימְטְרִיָּא חֻתָּם, וְהֵם גִּימְטְרִיָּא שְׁלֹשָׁה אֶהָ"ה בְּמִלּוֹי כְּאֻמּוֹר. 'קִנִּים תַּעֲשֵׂה אֵת הַתְּבָה'. "קִנִּים" עִם הַכּוֹלֵל הִיא "קִנְאִים", לְרִמּוֹז דְּצָרִיף שִׁיֵּהָ קִנְאִי לְבוֹ כְּמוֹ הַקִּנְאִים שֶׁמִּקְנָאִים לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַקִּנְאִי הַשֵּׁלֵם הוּא שִׁיֵּהָ מִקְנָא בְּכָל מִצְוָה לְעִשׂוּתָהּ, דְּזֶהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ, וְהַקִּנְאָה בִּלְב הִיא, לְפִיכָף צָרִיף שִׁיֵּהָ הַלֵּב קִנְאִי לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִצְוֹתָיו, וְכִפְרָתָ אֵתָה מִבֵּית וּמִחוּץ בִּכְפָר, כֹּפֶר בְּמִלּוֹי גִימְטְרִיָּא תר"ג מִצְוֹת וּמֵאָה בְּרֻכּוֹת כְּמוֹ שֶׁכֶּתְבֵנוּ, וְהַכָּל תְּלוּי בִּלְבִי.

וְזֶהוּ אֲשֶׁר תַּעֲשֵׂה אֵתָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֵמָה' וכו'. בָּא לְהוֹרֹת בִּידִיעָה בְּרוּרָה דִּהְכָּל תְּלוּי בִּלְב וְגַם עֵקֶר הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהֵם חֻכְמָה בִּינָה דַּעַת נְרִמּוֹז בִּלְב, שֶׁהֵרִי חֻכְמָה יֵשׁ בָּה ל"ב נְתִיבוֹת, לְרִמּוֹז דִּהְכָּל תְּלוּי בִּלְב, וְהִנֵּה ל"ב נְתִיבוֹת חֻכְמָה הֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּמַעֲשֵׂה

הַתּוֹרָה
מִלְּמַדָּת
דְּרַכֵּי קִנְיָן
לֵב טָהוֹר

גַּם
סְפִירוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת
תְּלוּיִם
בִּלְב

הוֹסַפְתָּ אִמְרִים

ד. תר"ג ועוד מאה ברכות = 713, כְּמוֹנִין כּוֹפֶר בְּמִלּוֹי. ה. רִאֵה בְּסִנְהֶדְרִין סֵד א, בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא שְׁחוּתֻמַּת שֶׁל הַקֶּב"ה אִמְתָּ. ו. וְרֹאה לְמִסִּילַת יִשְׂרָאֵל פֶּרֶק ט"ו, בְּבֹאוֹר מִדַּת הַטְּהָרָה, הַטְּהָרָה הִיא תִּקּוּן הַלֵּב וְהַמַּחֲשָׁבוֹת. זֶה הַלָּשׁוֹן מִצְאֵנוֹהוּ אֲצֵל דּוֹד שְׁאוּמֹר (תְּהִלִּים נא), "לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים". וְעֵינֵינוּ, שֶׁלֹּא יֵנִיחַ הָאָדָם מְקוֹם לִיצֵר בְּמַעֲשָׁיו, אֲלֹא יִהְיוּ כָל מַעֲשָׂיו עַל צֵד הַחֲכָמָה וְהִירָאָה וְלֹא עַל צֵד הַחֲסָד וְהַתְּאוּוֹה. זֶה אִפְלוּ בְּמַעֲשֵׂים הַגּוֹפְנִיִּים וְהַחֲמֻרִּים, שֶׁאִפְלוּ אַחֲרֵי הַתְּנַהֲגוּ בְּפִרְשׁוֹת, דְּהֵינּוּ שֶׁלֹּא יִקַּח מִן הָעוֹלָם אֲלֵא הַהֲכָרָתוֹ, עֵדִין יִצְטָרֵךְ לִטְהַר לִבּוֹ וּמַחֲשָׁבוֹתָיו, שֶׁגַּם בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲט אֲשֶׁר הוּא לּוֹקַח לֹא יִכוּן אֵל הַהֲנָאָה וְהַתְּאוּוֹה כָּלֵל, אֲלֵא תִּהְיֶה כּוֹנֵתוֹ אֵל הַטּוֹב הַיּוֹצֵא מִן הַמַּעֲשֵׂה הַהוּא עַל צֵד הַחֲכָמָה וְהַעֲבוּדָה, וְכַעֲנִין שְׁאוּמֹר בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (עֵינִין בְּמִס' נִדְרִים).

אליהו זכור לטוב בינה לבא ובה הלב מבין. ושלשים אמה קומתה. פנגד הדעת, דהדעת כלול מחכמה בינה דעת, וכל אחד כלול מעשר, הרי שלשים, והדעת בלב הוא, הרי שלש ספירות העקריות נרמזו בלב.

להורות לנו דהכל תלוי בלב, לפיכך צריך האדם שישתדל לטהר לבו וכל מחשבותיו תמיד לעבודת השם וליראתו.
[מחשף הלבן פר' נח]

בראשית, ואלהים במלוי יודי"ן גימטריא ש', ואלהי"ם במלוי יודי"ן ביחוד הוא בחכמה, וזהו שרמז כאן 'שלש מאות אמה ארך התבה', הוא אלהים במלוי יודי"ן שהוא בגימטריא שלש מאות, וכיון דמלוי יודי"ן הוא בחכמה, רמזו בזה ל"ב אלהים שנאמרו במעשה בראשית, שהם ל"ב נתיבות חכמה, ובא לומר דהכל תלוי בלב. 'חמשים אמה רחבה' זה פנגד חמשים שערי בינה, ובינה בלב היא כמו שאמר בפתיחת

כל החמדות תלויות בלב

אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם". הרי הקדים הלב לעינים שבו תלויה התאווה. וכן פתוב (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך", דהינו שתהיה האהבה בתכלית הלב, ולא שיף אהבה גמורה בתכלית הלב כי אם במעוט התאווה.

ומעוט התאווה ימעט אפלו מן המתר לו, כמו שאמרו רבותינו זקונם לברכה (יבמות כ, א) 'קדש עצמך במותר לך' כי אם בא לידי המותרות. אפלו בהתר, מן ההתר יתגרה בו היצר עד שיביאנו לידי אסור, וזהו 'ולא תתורו אחרי לבבכם' קרי בה ולא תותירו דהינו לא תותירו אפלו בהתר, וזהו השמירה המעלה. וכיון

בראשית ע"ה גימטריא "שבר תאווה," לרמז כי עקר בעל תשובה לשבר תאותו עד הקצה האחרון, פי היא גרמא בנזקין לכל העברות. וכששוקל אדם בעצמו שעל ידי התאווה בא לו נזק וחצי נזק והיא סבה לכל דבר רע, זאת היא השמירה שישמור והדרה שילך בה וישים לנגד עיניו תמיד, כי זהו הגדר והסג שמקנים בידו התשובה. וכמה פסוקים מצינו מדברים בענין התאווה שהיא שרש לכל הרעות כמו שנאמר, (משלי כא, י) "נפש רשע אונתה רע לא יחן בעיניו רעהו". דהיה לו לומר רשע עושה רע, אלא ודאי דהכל תלוי בתאווה דאלמלא התאווה לא היה עושה רע. וכן אמר הפתוב (במדבר טו, ט) "ולא תתורו

ישמור עצמו שלא יבוא לידי תאווה

אופן הכנעת התאווה

שֶׁהַדָּבָר זֶה תִּלְוִי בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם צָרִיף
שִׁישְׁמֹר עֲצָמוֹ וְיִזְהִיר לְבֹו בְּכָל עֵת, וְכִמּוֹ
שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלֹום (תהלים קמה,
ד) "אֵל תֵּט לִבִּי לְדָבָר רֵעַ" וְאָמְרוּ בְּאַהֲרֵ
הַקָּדוֹשׁ (ח"ג מו, א) דָּדוּד לְלִבּוֹ הָיָה אוֹמֵר
כְּדִי שִׁיזְהִירֵנּוּ וְיִכְנִיעֵנּוּ. וְעוֹד אָמַר דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלֹום (שם קכה, ד) "הִיטִיבָה ה'
לְטוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם" דָּקָא מִפְּרִשׁ
וְאַזִּיל, מִי הֵם הַנִּקְרָאִים טוֹבִים הֵם שִׁישְׁרִים
בְּלִבּוֹתָם דְּהֵינּוּ שְׂאִינִם הוֹלְכִים אַחֵר תַּאֲוֹת
הַלֵּב רַק לֵבָם בִּישָׁר עִם קוֹנֵם.

הַגְּבוּרוֹת אָדָם נִלְחָם עִם חֲבֵירוֹ כַּחַ גְּשָׁמִי
כְּמוֹתוֹ, אֲבָל זֶה שֶׁמִּשְׁבֵּר תַּאֲוֹתוֹ הוּא
נִלְחָם עִם הַיָּצֵר כַּחַ רַב וְעֲצוּם מְמוֹנֵו,
וּלְפִי זֶה הוּא הַנִּקְרָא גִּבּוֹר¹. וּלְפִיכֵן, רַבֵּן
יֹחֲנָן כְּשֶׁאָמַר לְתַלְמִידָיו (שם ב, ט) 'צֵאוּ
וִרְאוּ אִיזוֹהִי דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבֹק בָּהּ
הָאָדָם, אוֹ דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה
הָאָדָם, וְכָל אֶחָד אָמַר דְּבָרָיו, וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף אָמַר לֵב טוֹב וְלֵב רָע,
אָמַר לָהֶם רוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף מִדְּבָרֵיכֶם שֶׁבִּכְלָל דְּבָרָיו
דְּבָרֵיכֶם. דְּהֵינּוּ הָעֵקֶר הוּא הַלֵּב. וְעַקֵּר
שְׁמִירַת הַלֵּב הִיא שְׁבִירַת הַתַּאֲוָה, וְכִיוֹן
שֶׁמִּשְׁבֵּר תַּאֲוֹתוֹ זֹו הִיא הַתְּשׁוּבָה
הַשְּׁלֵמָה וְהַמְּעֻלָּה. וְזֶהוּ בְּרָאשִׁית שֶׁהִיא
רוֹמֶזֶת לְתְּשׁוּבָה גִּימְטְרִיא שֶׁבֵּר תַּאֲוָה
שֶׁהַתְּשׁוּבָה הַמְּעֻלָּה הִיא שִׁישְׁבֵּר
[גנזי המלך ת"ה אות כ"א]

גבורת
האדם
ניכרת
בהתגברות
על לבו

וְאִין לְאָדָם שׁוֹם שֶׁבַח זוֹלַת הַמִּתְגַּבֵּר
עַל יִצְרוֹ וּמִשְׁבֵּר תַּאֲוֹתוֹ וְזֶהוּ
שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (אבות פ"ד, א) 'אִיזָה הוּא
גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, דְּהֵינּוּ דְּמִי
שֶׁכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וּמִשְׁבֵּר תַּאֲוֹתוֹ אֵין
גִּבּוֹר לְמַעְלָה מִגְּבוּרָתוֹ, וְהַטַּעַם דְּשֶׁאָר

הַתְּפִלָּה הִיא נְדִיבוּת בְּלֵב

וְנָדִיב נְדִיבוּת יַעֲזֵ: (ישעיה לב, ח)

הִנֵּה תְּפִלָּה תִּלְוִיָּה בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכֻרֹנָם לְבִרְכָּה (תענית ב, א)

הוספת אמרים

ז. וראה למהר"ל בספר דרך חיים פרק ד משנה א, ומאחר שנקרא גבור והגבורה הזאת היא בעצמו ולא מצד
שהוא כובש עיר שאין הגבורה הזאת רק מצד אחר ולכן ראוי שיקרא גבור כאשר הוא כובש יצרו. גם אין ראוי
שיהיה נחשב גבור מי שעשה גבורה והיה מנצח את אחר אשר כח זה גם כן לבהמה יותר מן האדם ואין זה
מועלה לאדם מצד עצמו במה שהוא אדם, אבל הכובש את יצרו הוא מצד הדעת והחכמה שהוא לאדם בלבד
במה שהוא אדם בעל דעה וחכמה והוא ראוי שיקרא גבור.

והתפלה צריה שתהיה ברצון טוב בלב טוב ובנפש חפצה, דעהו עקר התפלה. וזה רמזו גם כן בתורה במה שאמר (שמות כה, ב) "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", ותרומה היא תפלה שהיא דברים העומדים ברומז של עולם^ט, ומסים "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" דהינו דעקר התפלה היא נדיבות

הלב ונדיבות הלב הוא רצון טוב, כמו שפרש רש"י זכרנו לברכה (שם) "על ידבנו לבו". וזה הוא הרמז 'ונדיב', זהו המתפלל ברצון טוב דתפלה נקראת נדבה פאמור, והמתפלל ברצון טוב עושה תפלה וחזרה, שהם שתי נדיבות וזהו 'נדיבות יעץ' שהם תפלה וחזרה וזהו נדיבות תרתי.
[גזוי המלך ליקוטי שושנים]

גדל פגם הלב ותקונו שהכל תלוי בו

קראתי בכל לב ענני ה' חקיה אצרה:

(תהלים קיט, קמה)

אפשר לרמז דתשובה עלאה היא בינה. ובינה נקראת לב כמו שכתוב בפתיחת אליהו ז"ל 'בינה לבא ובה הלב מבין'. והנה תבונה לעולם כלולה בבינה דפרצוף אחד הם פידוע וזה נרמז במלת

בינה דבינה במלוי בית יוד נון הי סופי תבות גימטריא תס"ד הוא חשבון תבונה עם הפולל וגם מלת הלב במלוי הי למד בית המלוי גימטריא "תבונה" עם הפולל הרי גם מלת לב שהוא מירי בבינה שם דבוקה תבונה,

הוספת אמרים

ח. ובנועם אלימלך פרשת יתרו סוד"ה וישמע, וזהו לך אמר לבי בקשו פני פירוש שדוד המלך עליו השלום היה מרמזו שיעקר התפלה הוא שיתפלל האדם כשמתעורר לבו בדביקות וקדושה והיינו לך רוצה לומר בשבילך אמר לבי בקשו פני דהיינו שנתעורר לבי בדבקות וכאלו אומר בשבילך בקש פני אז פניך ה' אבקש. ט. ברכות ו עמוד ב, ופירש"י כגון תפלה, שעולה למעלה. י. ובענין שהעיקר הוא כונת הלב, נעתיק דברי ספר חסידים סימן יח, אם יפלא בעיניך על אותן המגמגמין בלשון וקורין לחי"ת ה"א ולשי"ן סמ"ך ולקו"ף טי"ת ולרי"ש דלי"ת איך מתפללים או איך קוראים בתורה ואומרים דבר שבקדושה כשמוגיעים לנפשנו חתה לא נמצאו מחרפים ומגדפים אל תתמה על החפץ כי בוראינו אשר הוא בוחן לבות אינו שואל כי אם לב האדם אשר יהיה תמים עמו ואחרי שאינו יודע לדבר כענין מעלה עליו כאלו אומר יפה. וכן אותם הקוראים פסוקי דמורה בקול רם ונעים זמר ואינם יודעים הפסוקים ואומרים בטעות תפלתם וזמירותם מתקבל כריח נחוח. וגם הקב"ה שמח עליו שמחה גדולה ואומר כמה הוא מזמר לפני לפי דעתו על זה נאמר (שה"ש ב' ד') ודגלו עלי אהבה מעילתו עלי אהבה. במשפט לא ימעל פיו (משלי ט"ז י) מתרגמין לא ידגל פומיה. מעשה בכהן אחד שה' פורש כפיו ואומר ישמך וה' שם חכם אחד והעבירו מלפני התיבה לפי שאינו יודע לחתוך האותיות אשר בברכת כהנים והראוהו מן השמים לאותו חכם כי אם לא יחזרנו יענש בדבר ע"כ.

להורות התדבקות התבונה עם הבינה שהם פרוצור אחד והחוטא גורם להפריד תבונה מן בינה וגדול עונו מנשא אם לא יטרח וישוב לתקן פראוי מה שפגם עד שישוב הכל לאיתנו הראשון. והנה החוטא שמוגיע פגמו בבינה, יש שפוגם רחמנא לצלן בכל הבינות שבארבעה עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, ודוד המלך עליו השלום חשש שמוא פגם בכל הבינות הנקראות לב ועשה תקון המועיל לכלם ועשה תקון לחבור התבונה עם הבינה.

בטהרת
הלב
נגררים כל
האיברים
אחריו

ועקר כל התקונים שעושה האדם הכל תלוי בלבו דהלב הוא הדאג והוא המחשב מחשבות לעשות תקונים וגדרים

וסיגים. וכל האיברים נגררים אחריו. ולכן מי מתקן הבינה שהיא הלב. הלב של האדם שהוא כנגד הבינה, וצריך לזה טהרת הלב ביותר, ויראה וקדשה ביותר, ודאגה ביותר. וכל מה שחשב בלבו הרי האיברים נגררים אחריו ומשרתים אותו לעשות בפעל כל מה שחשב. ואומר דוד המלך עליו השלום אני כל התקונים עשיתי, עשיתי תקון המועיל ביותר לחבר התבונה עם הבינה, וגם זה שיה לקרותו 'בכל לב' שהרי כתבנו שמלת **הלב** במלוי, דמלוי הלב גימטריא תבונה, והלב הוא בינה הרי חבור התבונה עם הבינה. וזהו 'קראתי בכל לב' דהינו תקנתי הבינה והתבונה הנכללים במלת הלב כאמור.

[מעגלי צדק אות ק']

עקר התפלה היא פונת הלב

אתה צויתתה פקדיה לשמור מאד:

(תהלים קיט, ד)

אף (בשעת התפלה) בזאת צריך האדם לפנות מחשבותיו מפל הבלי העולם, וידע שהוא לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, כדי שפזה תקבל תפלתו, דהתפלה היא עבודה שבלב, כמו שכתוב

(דברים יא, ג) "ולעבדו בכל לבבכם". וזהו השמירה והאזהרה הגדולה, שצריך האדם להשמר ולהזהר לכוון ללב פראוי. וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום לשלמה בנו (דברי הימים א כח, ט) "דע את אלקי אביה

הוספת אמרים

יא. וכתב רבינו נ"ע בפתוחי חותם בפר' אחרי, לגבי תפילה, רק יתן בלבו שאינו עומד כי אם לפני ה' ואין שום אדם כלל שמפריד ביניהם ועל זה כתוב בהושענות אני והוא הושיעה נא דהינו כשיחשב האדם שאין שום אדם רק הוא והקדוש ברוך הוא מבטח שיושיעו הקדוש ברוך הוא בתפלתו וזה הדבר צריך לכל אדם.

פְּקַדְיָהּ הֵם הַתַּפְלוּת, 'לְשֹׁמֵר מְאֹד'. דְּהִינּוּ צוּיֶת לְשֹׁמֵר הַתַּפְלוּת בְּעֵתָם עָרֵב וּבִקְרֹא וְצִהְרִים, וְלִהְיוֹת לְכָל פְּרָאֵי בָּלֵב שָׁלֵם. וְאֵי שׁוֹמֵר הַתַּפְלוּת פְּרָאֵי בָּכֵל עֵת וּבְכָל לְבָבִי.^{יב}

[אלף בינה אות א']

וְעִבְדֵהוּ, דְּהִינּוּ בְּשִׁעָה שְׁאֵתָה 'עִבְדֵהוּ', שְׁהִיא שְׁעַת הַתַּפְלָה הַנִּקְרָאת עֲבוּדָה, 'דַּע אֶת אֱלֹקֵי אֲבִיךָ', שְׁלֹא תִהְיֶה מִחֻשְׁבֹּתָּ כִּי אִם עֲמוֹ דּוֹקָא. וְזֶהוּ 'אַתָּה צוּיֶתָה פְּקַדְיָה', אוֹמֵר לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'אַתָּה צוּיֶתָה

עקר האדם שמוסר לבו לעבודת הבורא

וְלִעֲנֹן בְּדַבְרֵי תוֹרָה כְּדִי לִידַע כָּל דָּבָר עַל אֲמִתּוֹ, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם וְעָקֵר בִּיָּאֵתוֹ לְעוֹלָם, כְּדִי שִׁטְרַח לְהִבִּין דְּבַרֵּי תוֹרָה עַל אֲמִתּוֹתָם, וְלַחֲדָשׁ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְכִמוֹ שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה (ברכות ח, א) 'אֵין לוֹ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא ד' אֲמוֹת שֶׁל הֶלֶכָה'.^{יג}

[אלף בינה אות ב']

הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַמוֹעִיל לְעֲנִין זֶה, (לְשִׁלְמוֹת הַהֲשָׁגָה) הוּא שְׁלִמּוֹת הַלֵּב כְּרָאוּי. תַּחֲלָה, שִׁיעֵזֵב הָאָדָם כָּל מִחֻשְׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, וְגַם כֵּן יַעֲזֹב כָּל מִחֻשְׁבוֹת עֵינָיו הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים, וּמִתַּעֲמִים הָאָדָם מִדְּרֹךְ חַיִּים, וְיִהְיֶה לְבוֹ פָּנוּי תָּמִיד לְחֻשָׁב בִּירְאַת הַבּוֹרָא

השתדלות מרבה במצוות פותחת הלב

(תהלים קיט, לב)

דָּרָךְ מִצְוֹתֶיךָ אֲרוּץ, כִּי תִרְחִיב לִבִּי:

בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה, כֹּף דְּבִקָּה בְּקִיָּים מִצְוֹתֶיהָ שְׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוֹת בְּהִשְׁתַּדְּלוּת וְזִרְיוֹת מְרֻבָּה. וְזֶהוּ 'דָּרָךְ מִצְוֹתֶיךָ אֲרוּץ', דְּהִינּוּ אֲנִי מְקַיֵּם

הַפְּנוּיָה, כִּינּוֹ שְׁאֲמֹר שְׁהוּא דְּבִק בְּשִׁתִּי תוֹרוֹת וְאֵינּוּ פּוֹרֵשׁ מֵהֶם יוֹמָם וּלְלַיְלָה, עֲכָשׁוּ אוֹמֵר כִּי כִּמוֹ שֶׁדְּבִקָּה נִפְשׁוֹ

הוספת אמרים

יב. וראה להמבי"ט בספרו בית אלקים שער התפילה פ"ג, מצות התפלה אינה כשאר המצוות שנאמר בהן (ראש השנה כ"ח ב) מצות אין צריכות כוונה ויוצא ידי עשיית המצוה בעשות אותה אפילו בלא כוונה כיון שעושה מעשה המצוה כהוגן וכשורה, אבל התפלה אינה מצוה מעשית, ולכן צריך לכיון בה (ברכות ל' ב) כי עיקרה היא כוונת הלב, גם כי אינה נשלמת אלא בדבור דהרהור לאו כדבור דמי והכתוב תלה אותה בכוונה ובדבור, כדכתיב (דברים י"א) ולעבדו בכל לבבכם, ואמרו (תענית ב"ב) אי זו היא עבודה שהיא בלב זו תפלה, ונקראת עבודה שיש בה איזה מעשה, והוא עקימת שפתיו בתפלתו. ולזה אין יוצא בהרהור דלאו כדבור דמי. אבל העיקר היא הכוונה.

המצוות בהשתדלות מרבה בלי שום התרשלות. וידעתי שקיום המצוות כהלכה, הוא סגולה וסיוע לפתח הלב להבין התורה וסודותיה, וראיה לזה, "נעשה ונשמע" (שמות נד, ז), אם קיים אדם עשיית המצוות, פשוט הוא שישמע ויבין דברי תורה על אמתתם. וכן אמר דוד המלך עליו השלום

(תהלים כה, יד) "סוד ה' ליראיו" דהינו למי מודיע הקדוש ברוך הוא 'סודו' 'ליראיו', שהם יראי ה', וחשבי שמו ומקיימיו התורה ומצותיה. וזהו שאמר מה שאני רץ לדבר מצותיך, ידעתי כי בזה תרחיב לבי, ותתן בי בינה להבין התורה וסודותיה כראוי^ג. [אלף בינה אות ד']

לב טהור מקום להשראת השכינה

קראתי בכל לב ענני ה' חקיה אצרה:

(תהלים קיט, קמה)

אפשר דבא לרמז על אותיות לב, דראיתי בספר אחד דבכל אותיות התורה, לא תמצא שיצטרף אות אחת מאותיות שם הנו"ה ברוך הוא עם אות מהם ויהיה מלה שלמה, זולתי למד' ובית'. ודהינו כל אותיות יה"ו, פגון למד' בהצטרפותה עם יוד, הוי לי. ובהצטרפותה עם הא, הוי לה. ובהצטרפותה עם ואו הוי לו. הרי, דבכל

אותיות ל' וב' מצטרפות לכל אותיות הויה

אותיות הנו"ה משלשתן עם למד' הרי כל אחת מהם הוי מלה שלמה. וכן אות בית נמי הוי הכי, בי בה בו ודוקא בב' אותיות אלו תמצא פן, מה שאין פן בשאר אותיות התורה. דאות פ', אף על גב דתמצא בה פי ופה, השלישית בואו לא תמצא. וכן נמי אות מס', אף על גב דתמצא בה מי מה, השלישית לא תמצא.

הוספת אמרים

ג. וראה בנועם אלימלך פרשת בלק ד"ה וירא, וצריך אדם לדבק עצמו על ידי עשיות המצוות בעולמות, ואמנם גם העולמות הם גבוהים מעל גבוה ואי אפשר לדבק בהם כי אם בעשות המצווה בשלימות, ולמדו לנו רבותינו איך נתנהג בעשיית המצווה, ואמרו מה הוא רחום דהיינו השם יתברך המטיב לנו הוא הכל מצד הרחמים כמ"ש חז"ל על פסוק מי הקדימינו כו' כלום עשית מעקה אם לא נתתי לך בית, וכן בכל מצווה השם יתברך מקדים להאדם ואחר כך האדם עושה המצווה. וזהו מה הוא רחום כו' דהיינו בעשותך המצווה תעשה ברחמים, הא כיצד היינו בדביקות גדול במסירות נפש בכל רמ"ח אברים, ובה אתה מרחם על עצמך ונשמך כמ"ש ז"ל מה יעשה אדם ויחיה ימות את עצמו, והיינו כמאמרנו במה שהוא ממית עצמו במסירות נפש בעבודתו בזה מחיה עצמו, וזהו ואתם הדבקים רוצה לומר הוי"ו מוסיף על הענין ראשון, היינו כשאתם מדבקים בהשם יתברך ברוך הוא על ידי המצוות תראו שתהיו גם אתם בהדבקות, פירוש תמסרו עצמכם בכל רמ"ח אברים ותכניסו הכל בהדבקות.

לב הדבוק
בה' אין
לו חסרון

וְכָל זֶה בְּכוֹנֶה מְכוֹנֶת, לְהוֹרוֹת דְּהַעֲקֹר
הִיא טְהַר הַלֵּב וּקְדֻשָּׁתוֹ, דְּבוּ תִּלְוִי
הַהֲתַדְבָּקוֹת בִּירְאָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ.
וְאַפְשָׁר דְּלָזֶה פִּגְמַת רְבוּתִינוּ זְכוּרָנָם
לְבָרְכָה (ויק"ר פ"א ו'), 'דַּעַת קִנְיַת מָה
חֲסִרְתָּ, דַּעַת חֲסִרְתָּ מִה קִנְיַת'. דְּהִינוּ אִם
הָאָדָם נָתַן לְבוּ וְדַעַתוֹ בִּירְאָת ה', הִרִי
אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַנִּי"ה דְּבָקִים בְּלָבוֹ, וּמִי
שֶׁזָּכָה לָזֶה אֵין לוֹ חֲסִרוֹן, אֲבָל אִם חֲסִר
לְבוּ מִירְאָת ה', הִרִי נִתְרַחֲקוּ מִמֶּנּוּ
אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַנִּי"ה וְאֵין חֲסִרוֹן גְּדוֹל מִזֶּה.
וְאַפְשָׁר דְּזֶה רְמִזָּה הַתּוֹרָה בַּפְּסוּק (שְׁמוֹת
כה, ח) 'וַעֲשֵׂוֹ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתִי בְּתוֹכָם',
דְּהִינוּ שֶׁיִּקְדָּשׁוּ לָבָם פְּרָאוֹי, וְכִשְׁיִקְדָּשׁוּ
לָבָם, יִחְלוּ בּוֹ אוֹתִיּוֹת שֵׁם הוּיָה, וְזֶהוּ
'וְשִׁכְנֹתִי בְּתוֹכָם' י". וְזֶהוּ גַם כֵּן שֶׁאָמַר

הַפְּסוּק (דְּבָרִים ד, ד) "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלֶכֶם הַיּוֹם", דְּהַתַּדְבָּקוֹת
הִיא עַל יְדֵי הַלֵּב, דְּבִלָּא שְׁלֵמוֹת הַלֵּב,
לֹא שִׁיף הַתַּדְבָּקוֹת בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ.

וְהַלֵּב רְמוּז בְּמִלַּת "חַיִּים", דְּ"חַיִּים"
גִּימַטְרִיָּא "לֹלֵב", וְלֹלֵב אוֹתִיּוֹת
"לוֹ לֵב". וְעַל יְדֵי הַתַּדְבָּקוֹת הַלֵּב בְּשֵׁם
פְּרָאוֹי, אֲזִי יִחְלוּ אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַנִּי"ה בּוֹ,
וְזֹכָה לַחַיִּים הָעֲלִיּוֹנִים. וְעַל זֶה נִבְחָרוּ דְּבָרֵי
רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְךָ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, מִדְּבָרֵי
חֲבָרָיו (אָבוֹת פ"ב ט), דְּתַלָּה כָּל בָּלֵב, לְפִי
שֶׁהוּא עֶקֶר מִשְׁכַּן שֵׁם הַנִּי"ה כְּאָמֹר.
וְלִהְיֵה הַתּוֹרָה הַתַּחֲלִילָה בְּב' וְסִימָה בְּלָמ"ד
לְהוֹרוֹת דְּהַפֵּל תִּלְוִי בָּלֵב.

[אלף בינה אות ק']

הוספת אמרים

יד. וראה לאור החיים דברים פ"ד פסוק ד, עה"פ ואתם הדבקים בה' אלהיכם, יתבאר על פי מה שכתב רמב"ם
בפרק ו' מהלכות יסודי התורה (הלכה ב ג) וז"ל ושבעה שמות הם, הו"ה וכו' כל המוחק אפילו אות אחת מושבעה
שמות אלו לוקה, כל הנטפל לה' מלפניו מותר למוחקו וכו', מלאחריו כגון כ' של אלהיך וכו' של אלהיכם וכיוצא
בהם אינם נמחקים, והרי הם כשאר אותיות של שם שהשם מקדשם, עד כאן, והוא מה שנתכוון לומר להם
במאמר הדבקים בה', פירוש ולפי ששם זה המיוחד שם הו"ה אין אות נדבקת ונסמכת לו מלאחריו אלא מלפניו,
כגון לה', בה', כה', ואותיות אלו אין בהם קדושה ומותר למוחקם, ואם כן תהיה דביקות ישראל בה' בדרך זה
שאין ה' מקדשם, לזה גמר אומר אלהיכם פירוש דביקות זה שאתם דבקים בה' אינה כדביקות האותיות שמלפניו,
אלא כאותיות שמלאחריו, שהם כ"ם של אלהיכם, שהם קדושים כשאר אותיות של השם, גם רמזו בתיבת בה',
יעוד נעים, והוא שם זה אינו מקדש מלאחריו, הא למדת שדביקות ישראל הוא בשמות עצמם מתאחדים אור
נפשם באור שם הנכבד, וכדי שלא תבין שהכוונה הוא כאותיות הנטפלים מלפניו ואין בהם קדושה, גמר אומר
אלהיכם, אמור מעתה כי כוונת אומרו בה' היא ביחוד האותיות. ועי"ע שם.

בדביקות
זוכה לחיים
העליונים

לעורר השפּע העליון רק מפה וּלב קדוש

לְכוּ בְּנִים, שְׁמְעוּ לִי יְרֵאת ה' אֱלֹמֶדְכֶם:

(תהלים לד, יב)

עקר כָּל דָּבָר שֶׁבִקְדֻשָּׁה אֵינוֹ עוֹשֶׂה רֶשֶׁם פְּעֻלָּתוֹ לְמַעַלָּה, עַד שִׁיְהִיָּה הָאָדָם הַעוֹשֶׂהוּ מְלֻמָּטָה קְדוֹשׁ וְטָהֵר מִבֵּית וּמִחוּץ, דָּאִי לֹא הָכִי, שְׂוֹא שֶׁקֵּד שׁוֹמֵר, דְּבַעֲיָנוּ שִׁיְהִי פִּיּוֹ וְלִבּוֹ קְדוּשִׁים וְטָהוּרִים פְּרָאוּי. וְדָבָר זֶה מְבָאֵר בְּתוֹרַתְנוֹ הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דברים ל, יד) "כִּי קָרוֹב אֵלַי הַדָּבָר מֵאֵד, בְּפִי וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" דִּהְיִנּוּ שִׁיְהִי פִי וּלְבָבְךָ רְאוּיִים לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר, וְהִנּוּ שִׁיְהִי קְדוּשִׁים וְטָהוּרִים. וְלִהְיִי קְאָמֵר בְּהַאי לִשְׁנָא 'לְכוּ בְּנִים שְׁמְעוּ לִי' דִּהְיִנּוּ לְכוּ וְסוּרוּ מִן הַדֶּרֶךְ שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים בָּהּ, שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁהִיא דֶּרֶךְ טוֹבָה, וְהִיא לֹא תִצְלַח. שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים, פִּיּוֹן שֶׁאַתֶּם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּמִתְפַּלְלִים, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין פִּיכֶם וּלְבַבְכֶם טָהוּרִים פְּרָאוּי, לֹא

אִכְפַּת לָכֶם, אֵין הַדָּבָר בּוֹ, רַק בּוֹאוּ אֲצִלִּי, וְשְׁמְעוּ לִי 'יְרֵאת ה' אֱלֹמֶדְכֶם'. הֲלֹא תִדְעוּ הֲלֹא תִשְׁמְעוּ הֲלֹא תִבְיִנוּ, דְּכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מְשַׁרְשִׁים בְּמִדּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת עֲלִיוֹנִים לְמַעַלָּה. וְעַל יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְהַמִּצְוֹת, מְשַׁפְּיעִים הַמִּדּוֹת זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁמִּתְרַבֶּה הַשְּׁפַע. וְזֶה לֹא שִׁיְהִי שִׁיְהִיָּה, עַד שִׁיְהִיָּה הַלְמוּד וְהַתְּפִלָּה וְהַמִּצְוָה עֲשׂוּיִים עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם הַגּוֹנִים שֶׁפִּיהֶם וּלְבָבָם קְדוּשִׁים, שֶׁיָּבֹאוּ מִיּוֹן וְיַעֲרִי אֶת מִינוֹ. אֲבָל אִם אֵין פִּיּוֹ לְבוֹ נְכוֹנִים, אֵינוֹ מְעוֹרֵר הַקְּדֻשָּׁה כָּלל, אֲדַרְבָּא מְגַבִּיר כֹּחַ הַסִּטְרָא אַחְרָא, וּמְכַנִּיעַ הַקְּדֻשָּׁה רַחֲמֵנָא לְצִלּוֹ. וְנִמְצָא בָּא לְתַקּוֹ וְנִמְצָא מְקַלְקֵל, וְזֶהוּ הָעֵקֶר וְזֶהוּ הַשֶּׁרֶשׁ.^{טו}

[אלף בינה]

הוספת אמרים

טו. ולתוספת הענין ראה בספר העקרים מאמר רביעי פרק יח, בתו"ד, שהשפעות העליונות יושפעו על המקבל בהיותו במדרגה ידועה והכנה ידועה לקבלם, ואם לא יכין האדם עצמו לקבל השפע ההוא הנה הוא המונע הטוב מעצמו, שאם נגזר על איש מה על דרך משל שיצליחו תבואותיו בשנה פלוני, והוא לא יחרוש ולא יזרע בשנה ההיא, אף אם ימטיר השם מטרות עזו על פני תבל ארצה לא תצליחנה תבואותיו, אחר שלא חרש וזרע והוא המונע מעצמו הטוב ההוא בשלא הכין עצמו לקבלו, ולפי זה נאמר שכשנגזר על האדם טוב מה הנה הוא נגזר עליו במדרגה ידועה מכשרון המעשה, וזה כלל יעודי התורה, וכן כשנגזר עליו רע מה הנה הוא נגזר בהיותו במדרגה ידועה מהרוע או בהכנה ידועה וכשנשתנה המדרגה ההיא או ההכנה ההיא תשתנה הגזרה בהכרח לטוב או לרע, וזה כמלך שגזר על כל הערלים שבמדינה פלונית שימלו או שיהרגו או שיתן לכל אחד כסף וזהב ועמד אחד מהם ונימול שתשתנה בלי ספק הגזרה ההיא ובטל מעליו לרע או לטוב כפי הכנה שנתחדשה באיש

עקר התשובה באלול בלב ובעינים

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצַת וּרְאִיתָם אֹתוֹ וּזְכָרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתְּם זָנִים אַחֲרֵיהֶם:
(במדבר טו, לט)

בשאר ימות השנה. ויזהר בשמירתם מכאן ולהבא. והנה אלול במלוי אלה למד ויו למד עם האותיות והפולל גימטריא "לבבכם עיניכם", לרפז לבני האדם דעקר תשובתכם באלול הוא שתשמרו לבבכם ועיניכם.

[שערי ארוכה אות ו']

הנה לכם לציצת וראיתם אתו ראשי תבות אלול. ובא הרמז בכאן דבאלול צריה האדם ביותר לטהר לבו ועיניו שהם תרי סרסורי דעברה (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) דאף על גב דבשאר ימות השנה לא היה נזהר בשמירתם. עכשו באלול צריה לתקן מה שפגם בהם

יצר טוב

יצר טוב עוזר וסומך להגיע לדרך הישרה

וכי ימונה אחיה וקמטה ידו עמוך והחזקת בו גר ותושב וחי עמוך: (ויקרא כה, לה)

עליית
יצה"ט
תלוי
במעש"ט

בעולם היצירה ורגליו בעולם העשייה, ומט"ט הוא מסייע לבני ישראל המתעוררים לשוב בתשובה ולתקן דרכיהם, כפתיוב (שמות כג, כ) "הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרךך" וכו', והוא מליץ טוב וזכות על ישראל, דעליו תקנו בתפלה (תחנון דב"ה) 'ויעמד מליץ טוב לצדקנו הוא יגיד ישרנו', וזה שאמר 'וכי ימונה אחיה', הוא יצר הטוב שנושפל ונתמסכן מחמת עונותיה, ועל ידי זה 'וקמטה ידו עמוך', 'ידו' הם נפש רוח נשמה שלה, דידו הם, דעל ידיהם יש לו עליה עמוך, וכשתחשיף ותתש כחם מחמת עונותיה בזה נעשה מך, ואם תחזר בתשובה הרי 'החזקת בו'.

אפשר לרמז על יצר הטוב, שהוא אחיו האמתי של אדם, שנוהג עמו אחוה גמורה, שמונה לו דרך טובה וישרה שמועלת לו בעולם הזה ובעולם הבא, ועל ידי העונות שמרבה האדם מתמסכן יצר הטוב ונעשה מך, ועל ידי העונות נחשכים נפש רוח נשמה שבאדם ואינם מאירים, וכל עקר יצר הטוב הוא להזהיר האדם שישמר נפש רוח נשמה שלו שלא יאבדו ממנו חס ושלום, דיצר הטוב הוא מצד נפש רוח נשמה דכלהו מסטרא דקדושה, ועל ידי עלייתם עולה יצר הטוב, ועל ידי ירידתם יורד גם הוא ונעשה עני,

והנה נפש רוח נשמה הם משלשה עולמות בריאה יצירה עשייה כידוע, הנשמה מעולם הבריאה, והרוח מעולם היצירה, והנפש מעולם העשייה, והנה מט"ט ראשו בעולם הבריאה וגופו

כח וסיוע
מעלונים

ודע לה שיש לה עוזר וסומך שהוא מט"ט, שהוא יהיה לה עוזר לתקן הנפש רוח נשמה שלה, שהרי הוא מצוי

על שם מט"ט נקראו גר, על הבחינה שיש לו בעולם העשייה דשם נחשב כגר תושב על הבחינה שיש לו בעולם היצירה ששם עקר מושבו, וחי על עולם הבריאה ששם ראשו והראש בה המוחין שהם החיים, לכן חזק ואמץ פי הבא לטהר מסייעין אותו.

[מחשף הלבן פר' בהר]

במקום שלשתן שהם עולמות בריאה יצירה עשייה, וזה שאמר 'והחזקת בו', דהיינו כשתעורר לשוב בתשובה ולתקן נפש רוח נשמה שלך זהו חזק ידיים שתעשה ליצר הטוב, ואל תירא ואל תחת, לא יהיה לך רפיון ידיים שהרי מט"ט מצוי בשלשה עולמות שמהם נפש רוח נשמה שלך, וזהו 'גר ותושב וחי עמך', ושלשתן

השומע ליצר הטוב ה' עוזרו והנשמה גוברת

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והארץ היתה תהו וגו' ויאמר אלקים יהי אור וגו'. ויאמר אלקים יהי רקיע וגו' ויאמר אלקים יקוו המים וגו': (בראשית א, א-י)

"לפתח חטאת רבץ" (בראשית ד, ז). נכנס בו יצר הרע ומצא מין את מינו ונעור.

והקדוש ברוך הוא 'ברא יצר הרע וברא לו תכלין שכלו הם

התורה ויצר הטוב' (קדושין ל, ב) ועוד הנשמה מסיעתו, וגדול מכלם הוא הקדוש ברוך הוא כשרואה האדם שומע לעצת יצר הטוב, הוא עוזר האדם ומגבירו על יצר הרע. וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לז, לב-לג) "צופה רשע לצדיק ומבקש

אפשר לרמז כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה דעקר ביצת הנשמה לזה העולם, משום שהיא דומה לבת בוגרת בבית אביה ובושה מלאכל, ולפיכך באה לזה העולם כדי שתסגל מצות ומעשים טובים וממילא כשתחזר אינה בושה מלאכל כי ממעשה ידיה היא אוכלת. והנה הנשמה כן חפצה ורצונה בבואה לזה העולם כי אם לעסק בתורה ובמעשים טובים אבל הגוף כיון שבא מחמר קרוץ מתאווה, כי אם בתאוות העולם הזה, ובפרט דמשעת יציאתו

הנשמה באה לעבוד את בוראה משא"כ הגוף

התורה והנשמה עוזרים בס"ד

להמיתו ה' לא יעזבנו בידו" צופה רשע הוא יצר הרע לאדם צדיק ומבקש להמיתו, ה' לא יעזבנו בידו דהינו הקדוש ברוך הוא עוזרו, וכשזוכה האדם ועושה רצון יוצרו, נשמתו הולכת להשתעשע בגן אלקים מנוחה ונחלה שאין לה הפסק.

והנה בהתבונן בדבר כי אף כל מעלת הנשמה והגדלה שהיא זוכה לה הפל נעשה על ידי הגוף, ובאותו עולם הנשמה היא שמתענגת כל אותו התענוג, והגוף משלך בקבר לחזר רמה וגוש עפר, והיכן כל מה שטרח ויגע, אמן גם הוא שכרו אתו, דיוכה לקום בתחתית המיתים וישאר קים וקדוש יאמר לו והוי פנשמה ממש.

שכר
הנשמה
והגוף
לתחתית
המיתים

ונבוא לבאור הפסוקים בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ הם הנשמה והגוף כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין צא, ב) "יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדיון עמו" (תהלים נ, ד) והארץ שהוא הגוף היתה תהו ובהו דהינו שהגוף אינו הולך כי אם אחרי הבלי העולם שהם תהו ובהו, וחשך על פני תהום, דרשו רבותינו זכרונם לברכה (זוה"ק כי תצא רעט, א) תהום אותיות המות, ולפי דרכנו ניחא דהינו פיון שהגוף רודף הבלי העולם השטן מעלים ומחשיך ממנו יום המיתה.

השומע
לדברי
היצר

ורוח אלקים מרחפת על פני המים דהינו הנשמה מתאווה ומרחפת על המים היא התורה הנקראת מים, "הוי כל צמא לכו למים". (ישעיה נה, א) **ויאמר אלקים יהי אור** הוא יצר הטוב לפי שיצר הרע נקרא חשך כמו שנאמר 'וחשך על פני תהום' והוא שראוי להקרא חשך לפי שמתעה בני אדם, להדיחם במקום חשך וצלמות היא גיהנם. ויצר הטוב נקרא אור לפי שמונה לבני אדם דרך טובה וישרה כדי להנחילם עולם הבא שפלו אור.

ואם האדם כשבא לו יצר הטוב נשמע לו ונראית בו הארתו וזהו ויהי אור דהינו שנהיה האור שהוא יצר הטוב באדם ושמע לו. אז בראות השם יתברך שהאדם שומע ליצר הטוב, הוא בכבודו ובעצמו נתוסף על יצר הטוב ועוזר את האדם ומרחיק ממנו יצר הרע, וזהו וירא אלקים את האור שהוא יצר הטוב כי טוב דהינו נראית טובתו בזה האדם ששמע לו, **ויבדל אלקים בין האור ובין החשך** מפריש האדם מן החשך שהוא יצר הרע ומדביקו באור שהוא יצר הטוב, **ויקרא אלקים לאור יום**, דהינו מי שנדבק ביצר הטוב הנקרא אור יורש גן עדן הנקרא יום, ומי שנדבק ביצר הרע הנקרא חשך יורש גיהנם הנקרא לילה

[פתוחי חותם פר' בראשית]

ה' עוזר
לנדבק
ביצה"ט

עצת חז"ל לחזק יצר הטוב על יצר הרע

פי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום. והיה אם שלום תענה ופתחה לה והיה כל העם הנמצא בה יהיו לה למס ועבדוה. ואם לא תשלים עמך וגו'. ונתנה ה' אליה בידך וגו': (דברים כ, י-יג)

שלום, 'והיה אם שלום תענה' דהינו אם על ידי התורה נכנע הגוף ונתנצח יצר הרע והלה לו. אז 'והיה כל העם הנמצא בה' שהם כל איברי הגוף 'יהיו לה למס ועבדוה' דהינו כלם ילכו אחר עצתה לעבודתו יתברך

אפשר לרמז על פי מה דאיתא בגמרא. (ברכות ה, ב) 'לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע אי אזיל מוטב ואם לאו יעסק בתורה אי אזיל מוטב ואי לאו יקרא קריאת שמע אי אזיל מוטב ואי לאו יזכר לו יום המיתה^א.

וזהו ש'אמר' פי תקרב אל עיר הוא הגוף שלך שנקרא עיר קטנה ויצר הרע אדוק דבוק בו ולא רצה להפרד ממנו, ואתה נתעוררת להלחם עם יצר הרע להרחיקו מעליה, התקון הוא 'וקראת אליה לשלום' דהינו קרא קריאת שמע ועסק בתורה וזהו **וקראת** היא קריאת שמע, **לשלום** היא התורה הנקראת

על ידי תורה וקריאת שמע

וזהו לא תשלים עמך' דהינו אפלו אחר שעסק בתורה וקריאת קריאת שמע לא נכנע הגוף ועדין יצר הרע בתקפו, אף על פי כן לא תשוב לאחור רק התגבר לעשות מלחמה עם היצר הרע עד שיפגע הגוף ויברח יצר הרע, והתקון הוא זכר לו יום המיתה, ובזה יפגע הגוף ויברח יצר הרע וזהו ש'אמר' ונתנה ה'

הוספת אמרים

א. ובענין תוקף המלחמה עיין בערבי נחל פרשת שלח, אמרו ז"ל, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על היצר הרע, כלומר שהוא יחזיק את היצר טוב שילחם נגד היצר הרע, ויעשה היצר טוב בכל כחו כמו שעושה היצר הרע, ואז ממילא יגבר כח היצר טוב, כי ודאי האדם ילך אחריו, ומשום הכי מגיע שכר טוב לצדיק עבור שהוצרך למלחמה, משא"כ אם היה היצר טוב והיצר הרע שוים לא היה מקום למלחמה, כי מדרך הטבע שני יועצים לאדם, אחד יועצו לטובה וחיים, ואחד להפכו ודאי יסכים לדעת הראשון. ועוד טעם ב' לשכר הוא, כי נודע שגם היצר הרע על הרוב כשמתפתה לאדם הוא מראה לו על עבירה שהיא מצוה, ואדרבה על כל דבר שהוא נגד כבודו ית"ש הוא בחלקת לשונו מראה לו טענות מזויפות ופיתוים לומר שהוא כבוד הבורא ית"ש, מצורף לזה שהוא עושה בכל כחו, ויצר טוב לא כן כנ"ל, ממילא משום זה צריך למלחמה גדולה, כי אלו היה אומר לו היצר הרע לך עשה עבירה, לא היה צריך למלחמה כל כך, כי גם הבהמה תנוס מדבר המזיקה, משא"כ כיון שמראה לו על העבירה שהיא מצוה וכבוד השי"ת לכן צריך למלחמה חזקה.

אֱלֹהֶיךָ בִּידָךְ דְּהִינּוּ יִפְנֶעַ הַגּוֹף וַיִּמָּסֶר
בִּידָךְ לַעֲבֹדָתוֹ יִתְבָּרֶה, מִטַּעַם 'וְהִפִּיתָ אֶת
כָּל זְכוּרָה לְפִי חֶרֶב' דְּהִינּוּ יוֹם הַחֶרֶב
שֶׁהוּא יוֹם הַמִּיתָה זְכוֹר אוֹתוֹ, וּבָזָה יִפְנֶעַ
יִצָּר הָרָע וַיִּבְרַח לוֹ.^ב
[פְּתוּחֵי חוֹתֶם פֶּר' שִׁפְטִים]

דְּבָרֵי יִצָּר הַטּוֹב לְאָדָם

וַיִּמְהַר אֲבִרְהָם הָאֱלֹהָהּ אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מִהְרֵי שְׁלֹשׁ סָאִים קָמַח
סִלְתָּ לְוִישִׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת:
(בראשית יח, ו)

בא לְרַמֵּז עַל יִצָּר הַטּוֹב שֶׁהוּא נִקְרָא
אֲבִרְהָם, לְפִי שֶׁהוּא **אב** לְאָדָם
שֶׁהוּא מוֹרֶה לוֹ דֶּרֶךְ טוֹבָה וַיִּשְׂרָה כָּאָב
שֶׁהוּא מוֹרֶה לְבָנוֹ, וְרַם שֶׁהוּא מוֹרֶה לוֹ
לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת רַמּוֹת, וַיִּצָּר הַטּוֹב הוּא
מִמְהֵר וּמִזְהִיר לַגּוֹף לַעֲסֹק בַּתוֹרָה וּלְטַחַח
הַרְבֵּה בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה בַּגְּמָרָא וּלְקַשֵּׁר
אוֹתָם יַחַד שֶׁזֶהוּ רִצּוֹן הַשֵּׁם. וְזֶהוּ 'וַיִּמְהַר
אֲבִרְהָם' שֶׁהוּא יִצָּר הַטּוֹב, 'הָאֱלֹהָהּ'
לְבִתִּי פְּנִסִּיּוֹת וּלְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת, 'אֶל שָׂרָה'
הוּא הַגּוֹף הָעוֹסֵק בַּתוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת שָׂרָה,

מִמְהֵרוּ יִצָּר הַטּוֹב וּמִכְנִיסוֹ לְבִתִּי פְּנִסִּיּוֹת
וּלְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת. 'וַיֹּאמֶר מִהְרֵי שְׁלֹשׁ
סָאִים' הֵינּוּ שְׁלֹשׁ לַמּוֹדָה מִקְרָא מִשְׁנָה
גְּמָרָא, וְדִקְדָּק בָּהֶם עַד שֶׁתִּבְרַרְם
וְתִטְחַנְם פְּטוּחֵן חֲטִים וְנַעֲשִׂים קָמַח,
וְחִזֹּר וּבָרַר אוֹתָם בְּנֶפֶס אַחֵר נֶפֶס עַד
שֶׁתַּעֲשֶׂה סִלְתָּ נִקְיָה, וְתַעֲמֹד עַל הָאֲמוֹת
וְזֶהוּ 'קָמַח סִלְתָּ' בַּתְּחִלָּה קָמַח וְהִדֹּר
סִלְתָּ. 'לְוִישִׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת' דְּהִינּוּ טָרַח
הַרְבֵּה עַד שֶׁתִּחַבְּרַם כָּלָם יַחַד וְתַעֲשִׂם
כְּעוֹגָה אַחַת. [פְּתוּחֵי חוֹתֶם פֶּר' וִירָא]

הוֹסַפְתָּ אִמְרִים

ב. וְרָאָה בְּדִרְשׁוֹת הַמְהַר"ל דְּרוֹשׁ לַשִּׁבְת׳ הַגְּדוֹל, זֶה שֶׁאִמְרוּ בְּבִרְכּוֹת (ד"ה) אִמֵּר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױ לַעֲלוֹם יִרְגִּז אָדָם
יִצָּר טוֹב עַל יִצָּר הָרָע שֶׁנֶּאֱמַר רַגְזוֹ וְאֵל תַּחֲטֹאוּ, אִם נִצְחוֹ מוֹטָב וְאִם לֹא יִקְרָא ק"ש שֶׁנֶּאֱמַר עַל מִשְׁכַּבְכֶּם, אִם
נִצְחוֹ מוֹטָב וְאִם לֹא יִזְכּוֹר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה שֶׁנֶּאֱמַר וְדוּמּוֹ סִלָּה. וּבִיאֹרוֹ כִּי יִצָּר הָרָע אֵינוֹ שׁוֹלֵט רַק מִצַּד הַבְּרִיאָה
שֶׁהִיא כְּתִיב לַפֶּתַח חֲטָאת רֹבֵץ, מִשִּׁינָּא מִן הָרַחֵם אֵל הָעוֹלָם חֲטָאת רֹבֵץ, וּמִמִּילָא כְּשֶׁמִּזְכִּיר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה שֶׁאֵין
יִצָּה"ר אֵז מִסְתַּלֵּק יִצָּה"ר.

אדם צריך להטות לבו לשמע ליצר הטוב

הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרה בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי. השמר מפניו ושמע בקלו אל תמר בו וגו' כי אם שמע תשמע בקלו וגו': (שמות כג, כ)

נאים ובתענוגות מאכלות ומשתאות והכל למלאות תאות יצר הרע, ועל זה הזהיר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו, א) "לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה", פי מינים מינים יש ברשעים, יש שרוצים למשל בחבריהם להיות מכנעים תחת ידם ויש שתאונתם במאכלות ומשתאות ואינם חוששים למצות ה', ויש שפרוצים בעריות, ויש בעלי לשון הרע ומלשינים ורמאים בדבריהם ובמשאם ובמתנם, ויש רכילים ומשיגי גבול, וכיון שכן אדם רואה הרשעים עושים מעשים רעים ומצליחים כמו שכתוב (ירמיה יב, א) "דרך רשעים צלחה". יצר הרע מסיתו לעשות פמותם, לפיכך דוד המלך עליו השלום הזהיר 'אל תתחר במרעים' בשום אופן ואל תקנא בהצלחתם 'כי כחציר מהרה ימלו וכירק דשא יבולן' (תהלים לו, ב).^ג

אפשר לרמז זה הפסוקים על יצר הטוב, ויצר הטוב בראו הקדוש ברוך הוא להנאתו ולטובתו של אדם להורות לו דרך ישרה בעולם הזה כדי לזכות בה לעולם הבא, וחיב אדם לשמע לו כמו שאמר שלמה המלך עליו השלום בקהלת (ד, יג) "טוב ילד מסכן וחקם ממלך זקן וכסיל", ואם אדם ישמע לעצתו מה טוב, ואם לאו ברוח יברח ויניחנו ביד יצר הרע, והנה כשאדם שומע לעצת יצר הטוב הקדוש ברוך הוא סועדו ועוזרו דהבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד, א).

מסרת
יצה"ט

ועל כל דבר שיצר הרע מסיתו הקדוש ברוך הוא ויצר הטוב מסייעין אותו שלא יחטא לפי שמאירעות העולם הזה רבים, וכן אדם מתקנא בעושי רעה לפי שרואה בני אדם מתפארים במלבושים

שלא
יתפעל
מראות
הצלחת
הרשעים

הוספת אמרים

ג. ולהבין הענין עיי' לרמח"ל בספרו אדיר במרום ח"א תנא רוא דרזין, כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו'. מאן ישגח כו'. דע כי הפרשה הזאת היא כוללת באמת שרשי ההנהגה, ולכן אמר, דהוא סהדותא על מהימנותא דכלא. ואפרש לך סוד האמונה הזאת. כי הנה כתיב, אל אמונה ואין עול (דברים לב, ד). והוא כי הקב"ה מנהג את עולמו בכמה גלגולים עמוקים, והכל באמונה, לתת לכל אחד לפי מעשיו ממש. ונמשך מראשית הכל.

יצה"ט
מלמד
האדם
לגן
עדן

וְזֶהוּ פִּגְמָהּ הַפְּסוּקִים 'הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מִלְאָךְ לִפְנֵיךָ' הוּא יֵצֵר הַטוֹב 'לְשִׁמְרָךְ בְּדֶרֶךְ' דִּהְיִנּוּ שְׁמוּרָה לָךְ דֶּרֶךְ הַטוֹב וְהִישָׁר לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמוֹנְעָה מִלַּעֲשׂוֹת רָע אִם תִּשְׁמַע לוֹ, וּכְשֶׁתִּשְׁמַע לוֹ בָּזָה מִבִּיאָךְ לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ שֶׁאִמְרָה 'וְלִהְבִּיאָךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכִּינֹתִי' שֶׁהוּא גֵן עֵדֶן, דְּעַל יְדֵי שֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ לַעֲצַת יֵצֵר הַטוֹב זֹכָה לְגֵן עֵדֶן. וְכִיּוֹן שֶׁעַל יְדוֹ אֵתָה זֹכָה לְגֵן עֵדֶן 'הַשִּׁמְרָה מִפְּנֵיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ' כָּל מֶה שִׁיאִמְרָה לָךְ 'אַל תִּמְרָ בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֶכֶם', כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּה דְּכִשְׁאָדָם אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ לַיֵּצֵר הַטוֹב, בּוֹרַח מִמֶּנּוּ וּמִתְאַבֵּל עָלָיו וְאֵינּוּ חוֹזֵר לוֹ עַד שֶׁיִּחְזֹר בְּתִשְׁבּוּבָה כְּרָאוּי וְזֶהוּ 'כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֶכֶם' כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ כִּי בּוֹרַח יִבְרַח.

וְדַע לָךְ 'כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ' לְפִי שֶׁ"יֵצֵר טוֹב" גִּימְטְרִיא "שְׁדִי" עִם שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְלִהְיוֹת בָּא דְּכִשְׁאָדָם שׁוֹמֵעַ לְדַבְרֵי יֵצֵר הַטוֹב שְׁדִי מְסִיעוֹ וְאִפְשָׁר דְּלָזָה רְמוּז "וְהָיָה שְׁדִי בְּצִרְיָה" (אִיוב כב, כה) אֶל תִּקְרִי בְּצִרְיָה אֶלָּא בִּיצְרָה. וְעוֹד דִּיֵּצֵר בְּמִלּוֹי יוֹד

שמות
הקדושים
ביצר
הטוב

צְדִי רִישׁ סוֹפֵי תְּבוּת שְׁדִי לְרִמּוֹ דְּשְׁדִי הוּי בְּעֵזֶר יֵצֵר הַטוֹב לְסִיעַ לְאָדָם, וְגַם כֵּן שְׁדִי מְכַנִּיעַ יֵצֵר הָרַע דָּגָם הוּא סוֹפֵי תְּבוּת שְׁדִי נִמְצָא שְׁדִי דְּבִיצֵר הַטוֹב לַעֲזֹר וּלְסִיעַ וְשְׁדִי דְּבִיצֵר הָרַע לְהַכְנִיעַ. וְזֶהוּ שֶׁאִמְרָה אַחֲרֵי זֶה 'כִּי אִם שָׁמַע תִּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ' דִּיֵּצֵר הַטוֹב 'וְעֲשִׂיתָ כָּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר' הִרִי שְׁמִי עִם יֵצֵר הַטוֹב לְסִיעַ וְשְׁמִי גַם כֵּן דְּבִיצֵר הָרַע לְהַכְנִיעַ וְזֶהוּ 'וְאִנִּבְתִּי אֶת אִיבִיךָ וְצִרְתִּי אֶת צִרְרִיךָ' שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, דְּשְׁדִי הָרְמוּזָה בְּשִׁמּוֹ הוּא לְרִמּוֹ שְׁשְׁמִי מְכַנִּיעַ אוֹתוֹ כְּשֶׁתִּשְׁמַע לַעֲצַת יֵצֵר הַטוֹב.

וְצִרְיָה אֵתָה לְהַזְהִיר וּלְהַשְׁמִיר בְּעֵינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם הֶבֶל וּמַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים וְיֵצֵר הָרַע מַתְּעָה בְּנֵי אָדָם אֶל תַּתְּחִיר בְּמַרְעִים, וְהִנֵּה יֵצֵר הַטוֹב הוֹלֵךְ עִמָּה לְסִיעָה וְאֵינִי עִמּוֹ וְזֶהוּ 'כִּי יִלָּךְ מִלְּאָכִי' שֶׁהוּא יֵצֵר הַטוֹב 'לִפְנֵיךָ וְהִבִּיאָךְ אֶל הָאֱמֹרִי', הֵם בְּנֵי אָדָם הַמִּתְפָּאֲרִים וּמִתְגָּאִים כְּמוֹ "יִתְאֲמְרוּ כָּל פֶּעַלִי אֲנִי" (תהלים צד, ד), 'וְהַחֲתִי' הֵם הַנּוֹתָנִים חֲתִית עַל בְּנֵי אָדָם, 'וְהַפְּרִזִּי' הֵם בְּנֵי אָדָם הַפְּרוֹצִים בְּכָל מַעֲשִׂים רָעִים כְּמוֹ עִיר שֶׁהִיא פְּרוּצָה וְאֵין לָהּ חוֹמָה, 'וְהַכְּנַעֲנִי' הֵם

עוה"ז
מולא
הבל
ורק ע"י
יצה"ט
ניצל

הוספת אמרים

כִּי שֵׁם הַקִּבְ"ה בַּעֲלוֹם צַד הַקְּדוּשָׁה וְצַד הַטּוֹמָאָה, זֶה לַעֲמוּת זֶה, וּבִינֵיהֶם שֵׁם כָּל עֵינֵי הָעוֹלָם, לַהֲיוֹת שׁוֹלֵט אוֹ זֶה אוֹ זֶה לְפִי הַמַּעֲשִׂים. אֵךְ הַכּוֹנֵה הֵיא לְנוֹהֵג הַדְּבָרִים בַּהֲנַחָה כָּל כַּךְ עֲמוּקָה, שְׂאִי אִפְשָׁר לְהַשִּׁיגָה, אֲלֵא הוּא עֲצוּמוֹ, וְבֵה סוֹף סוֹף יַחְזוֹר כָּל רַע לְטוֹב וְתַהִיָּה הַמַּמְשָׁלָה לְקְדוּשָׁה לְבַדָּה. וְהִנֵּה זֹאת הִיא אֲמוּנָתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר אֵין מֵאֲצִיל אֲלֵא אֶחָד, הוּא לְבַדּוֹ עֲשֵׂה אֶת הַכֹּל. וְשֵׁם הַתַּפְשׁוּתוֹת סְפִירוֹת קְדוּשָׁה, וְכַנְגָּדָם עֲשֵׂה מַדְרִיגַת הָרַע, וְהוּא הַמַּנְהִיג לְבַדּוֹ אֲדוֹן יַחֲדִיד לְהַחֲזִיר כָּל הָרַע לְהַשְׁתַּעֲבֵד לְעַבְדוּת קְדָשׁוֹ, וְאֵין גַּם אֶחָד עוֹשֶׂה דְּבַר זוּלַת רְצוֹנוֹ. וְאֵעִפִּי שֶׁנִּרְאִין הַדְּבָרִים קָשִׁים וְזָרִים לְהַבִּין דְּרַכָּם כִּי דֶּרֶךְ רַשְׁעִים צִלְחָה וְהַצְדִּיקִים בִּשְׁפֹל יִשְׁבוּ, אֵךְ הַכֹּל יִנְהִיג בַּהֲנַחָה נֶאֱמַנָת לְהַשִּׁיב דְּבַר עַל בּוֹרִיו, וְכֹל טוֹב יִהְיֶה נִשְׁגָּב לְבַדּוֹ בְּלִי תַעֲרֻבוֹת רַע. וְאֵין שׁוּם דְּבַר בַּעֲלוֹם נַעֲשֵׂה לְרַע לְבִרְיוֹת, רַק הַכֹּל לְטוֹבָם מֵאֵת הַמַּאֲצִיל הַיַּחֲדִיד בִּ"ה אֲשֶׁר אֵין זוּלָּתוֹ.

שְׁטוּפִי זְמָה כְּמוֹ כְּנָעַן, 'הַחַוִּי' הוּא הָעוֹשֶׂה
מַעֲשֵׂה הַנָּחֵשׁ דִּתְרָגוּם נָחֵשׁ חוּיָא וְזֶהוּ
אָדָם בַּעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע וְהַרְמָאֵי בְּכָל דִּרְכָיו
כְּמַעֲשֵׂה הַנָּחֵשׁ, 'וְהַיְבוּסִי' הוּא הוֹלֵךְ רַכִּיל
וּמִשְׁיָג גָּבּוּל, כָּל אֱלֹהֵי דִרְכֵי בְּנֵי אָדָם
הָרָעִים וְהַהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' רוֹאֶה כָּל אֱלֹהֵי
וְאֵינוֹ מִתְּפַתֵּה וְזֶהוּ שְׁאֹמֵר 'כִּי יֵלֶךְ מִלְּאֲכִי
לְפָנָיִךְ וְהִבִּיאֲךָ אֵל' בְּנֵי אָדָם שְׁמַעְשִׂיהֶם
כְּאֹמֵר דִּבְהֶכְרַח תִּהְיֶה בִּינֵיהֶם וְכִינוֹ
שְׁמִלְאֲכִי שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב לֵךְ לְפָנָיִךְ הוּא
יִצְיֵלְךָ וְיַעֲזָרְךָ עַל יֵצֵר הָרַע. וְעוֹד גַּם אֲנִי
וְהַכְחָדְתִּיו לִיֵּצֵר הָרַע.

וּמֵאַחֵר שְׁאֲנִי וְיֵצֵר הַטּוֹב עִמָּךְ בְּעִזָּרְךָ
מְנַע רַגְלָךְ מִנְּתִיבוֹת הָרָשָׁעִים
הָאֱלֹהֵי 'לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
תַעֲבֹדֵם' דְּכָל הָעוֹבֵר עֲבָרָה כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה
זָרָה, כְּמוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכֻרֹנָם לְבִרְכָּה
עַל פְּסוּק (תהלים צד, ד) "לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל
זָר" אֵיזְהוּ אֵל זָר שֶׁבָּתוּכּוֹ שֶׁל אָדָם הוּי

הכתוב
מזהיר
שלא
יתחבר
לבני אדם
רעים

אוֹמֵר זֶה יֵצֵר הָרַע. וְלִהְכִי קָא מְזַהֵר קָרָא
כְּשֶׁתִּרְאֶה מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הָרָעִים
שֶׁהִזְכֵּרְנוּ, דַּע לָךְ שֶׁהֵם עוֹבְדִים עֲבוּדָה
זָרָה וְאַתָּה 'הַשֹּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁתַּחֲוֶה
לְאֱלֹהֵיהֶם וְתַעֲבֹדֵם' כְּמוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים,
וְקָא מִפְּרִשׁ קָרָא כִּיצַד הִיא עֲבוּדָה זָרָה
שֶׁלָּהֶם שֶׁתִּרְחַק מִמֶּנָּה הִיא שְׁלֹא תַעֲשֵׂה
כְּמַעֲשִׂיהֶם שְׁאֵם עֲשִׂיתָ כְּמַעֲשִׂיהֶם הָרִי
'הַשְׁתַּחֲוִייתָ לְאֱלֹהֵיהֶם', אֲלֹא אֲדַרְבָּא אִם
יֵשׁ יְכֻלָּת בְּיָדְךָ 'הָרוֹס תִּהְרָסִים' לְרָשָׁעִים
'וְשִׁבּוֹר תִּשְׁבֹּר מִצְבֹּתֵיהֶם' כְּמוֹ "וְאַשְׁבְּרָה
מִתְלַעוֹת עֹל" (איוב כט, ז), וְאִם נִתְאַמְצָת
וְנִתְחַזְקָת עַד שֶׁתִּחַזְרִים בְּתִשּׁוּבָה וְתִהְיֶה
אַתָּה וְהֵם 'וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם'
כְּשֶׁתַּעֲשֶׂה כָּךְ וְתִחַזֵּר הָרָשָׁעִים בְּתִשּׁוּבָה.
הַשֵּׁם יְתַבָּרַךְ יְבָרַךְ אֶת לַחֲמָךְ וְאֶת מִימֶיךָ
וְיִסִּיר מִחֲלָה מִקֶּרְבְּךָ, לְהִכִּי פֶתַח בְּלִשׁוֹן
רַבִּים וְסִיִּם בְּלִשׁוֹן יַחִיד.

[פתוחי חותם פר' משפטים]

יִרְאַת שָׁמַיִם

יֵאֱמִין וַיַּדַּע שֶׁתְּמִיד הוּא לִפְנֵי ה' וּבְכָךְ יִשְׁמֹר מִחֻטָּא

פֶּנֶה אֵלַי וְחַנּוּנִי, כִּי יַחֲדִיד וְעֵנִי אָנִי: (תהלים כה, ז)

לִפְנֵינוּ, וְלִהְיוֹת אִמּוֹר 'כִּי מִיִּמִּינִי בֶּל אֲמוּט',
כְּלוּמָר, כִּי־נֶאֱמַר 'דִּשְׁוִיתִי ה' לְגִגְדִי תְּמִיד',
פְּשׁוּט הוּא 'כִּי מִיִּמִּינִי בֶּל אֲמוּט'א.

בא כָּאן לְהַזְכִּיר הַמַּדּוֹת הַמַּעֲלוֹת, שֶׁבָּהֶם
רְאוּי שְׁלֹא יֵשׁוּב רִיקָם. וְאַחַת מֵהֶם,
שֶׁהָאִישׁ הִירָא אֶת ה' יִרְאַת הָרוּמָמוֹת,
יָשִׁים בֵּין עֵינָיו תְּמִיד יִתֵּד תִּקְוָעָה בֶּל תִּמּוּט,
שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְנֵי ה' תְּמִיד, אֵין לוֹ בְּשׁוּם
רְגַע הַפְּרָדָה מֵמַנּוּ, וּכְמֵאֲמֹר דּוּד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם (תהלים טז, ח) "שְׁוִיתִי ה' לְגִגְדִי תְּמִיד
כִּי מִיִּמִּינִי בֶּל אֲמוּט", דִּקְדָּק לומר תְּמִיד,
לומר שֶׁשׁוּם רְגַע לֹא יֵשׁ לוֹ שׁוּם הַפְּסָקָה
מִלְּחֻשָּׁב שֶׁהוּא לִפְנֵי יִתְבָּרָה, רַק תְּמִיד
שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא לִפְנֵי יִתְבָּרָה, דְּזָהוּ
עֵקֶר הִירָאָה הַפְּנִימִית. דְּכִשְׁחוּשָׁב שֶׁהוּא
לִפְנֵי יִתְבָּרָה, בּוֹדָאי שֶׁיְּבוֹשׁ וְיִכָּלֵם מִלְּחֻטָּא

שלא יזוז
מחשבת
ה' מננו

ובזוה נִשְׁתַּבַּחוּ עַמּוּדֵי הָעוֹלָם. בְּחֻנּוֹף נֶאֱמַר
(בראשית ה, כד) "וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּף אֶת
הָאֱלֹהִים" לְהוֹרוֹת דְּכָל יָמָיו הָיָה דַּעְתּוֹ וְלִבּוֹ
שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵי ה' דְּוָקָא, וְלֹא הָיָה חוֹשֵׁב
חִבְרַת בְּנֵי אָדָם אוֹ אֲהַבְתָּם לְכָלוּם, שֶׁחוֹשֵׁב
בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם בְּעוֹלָם רַק הוּא
לְבַדּוֹ עֶבֶד מִשְׁמֵשׁ לְקוֹנוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם אָדָם
אוֹ שׁוּם דְּבָר שֶׁמְטָרִיד אוֹתוֹ מִלְּשִׁמְשׁ לִפְנֵי
קוֹנוֹ, לְהִכִּי קָרִי עָלָיו 'וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּף אֶת

שבח
אבותינו
הק'
שתמיד
היו
דבוקים
בה'

הוספת אמרים

א. וראה למסילת ישרים פרק כה בדרך קניית היראה, וכיון שיתברר לו שבכל מקום שהוא, הוא עומד לפני שכינתו יתברך, אז מאליה תבוא בו היראה והפחד פן יכשל במעשיו, שלא יהיו כראוי לפי רוממות כבודו, והוא מה שאמרו, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים, כי כיון שהשגחת הקב"ה על כל דבר, והוא רואה הכל, ושומע הכל, ודאי שכל המעשים יהיו עושים רושם, וכלם נכתבים בספר אם לזכות או לחובה, ואמנם הדבר הזה אינו מצטייר היטב בשכל האדם, אלא על ידי התמדת ההתבוננות וההסתכלות הגדול, כי כיון שהדבר רחוק מחושינו לא יציירוה השכל אלא אחר רוב העיון וההשקפה, וגם אחר שיציירוה יסור הציור ממנו בנקל אם לא יתמיד עליו הרבה, ונמצא שכמו שרוב ההתבונן הוא הדרך לקנות היראה התמידית, כן היסוד הדעת וביטול העיון הוא המפסיד הגדול שלה, יהיה מחמת טרדות או ברצון, כל היסוד דעת ביטול הוא ליראה התמידית.

הָאֱלֹהִים, דְּתָמִיד לֹא הָיָה חוֹשֵׁב, כִּי אִם לִפְנֵי הָאֱלֹהִים הוּא הוֹלֵךְ וּמִשְׁרֵת. וְכֵן נִמְי כְּתִיב בְּנֹחַ (בראשית ו, ט) "אֵת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ". וְכֵן נִמְי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם אַבְיָנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (בראשית יז, א), "הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים" וְכֵן נִמְי אָמַר אַבְרָהָם אַבְיָנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (שם כד, מ) "ה' אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתָּ לִפְנָיו" וְכֵן נִמְי אָמַר יַעֲקֹב אַבְיָנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (שם מו, טו) "הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְנוּ אֲבֹתַי לִפְנָיו" וְהִינוּ דְּאָמַר אֱלִישֶׁעַ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (מלכים ב ה, טז) "חִי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתָּ לִפְנָיו" דְּהִינוּ תָמִיד אֲנִי עוֹשֶׂה עֲצָמִי עוֹמֵד לִפְנָיו לְשִׁרְתּוֹ וּלְבָרָהּ בְּשִׁמּוֹ. וְעַל זֶה נִמְי אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים קי"ט א), "אֲשֶׁרִי תָמִימִי דָרָה הַחֲלָכִים בְּתוֹרַת ה'" וְקִאָמַר נִמְי (שם קכח, א) "אֲשֶׁרִי כָל יָרָא ה' הֵלֶךְ בְּדַרְכָּיו" דְּהַכְנָנָה הִיא, דְּקִאָמַר תִּדַּע לְמִי אֲנִי קוֹרָא 'אֲשֶׁרִי כָל יָרָא ה', לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכָּיו, שְׁעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ תָמִיד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵי ה', עַל פִּי יֵצֵא וְעַל פִּי יָבוֹא, וְאִין לֹא שׁוֹם דְּבָר שְׁעוֹשֶׂה חוּץ מִרְשׁוֹתָו, לְזֶה אֲנִי קוֹרָא 'אֲשֶׁרִי כָל יָרָא ה'.

וְזֶהוּ נִמְי שְׁאָמְרָה תוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה (דברים י"ג ה'). "אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ, וְאוֹתוֹ תִּירָאוּ וּבּוֹ תִּדְבְּקוּ" בָּאָה הַתּוֹרָה לְהַזְהִירָנוּ, שֶׁעַקֵּר הִירָאָה הוּא

התורה
מלמדת
לנו שאדם
תמיד לפני
ה' לולי
עונותיו

שְׁעוֹשֶׂה הָאָדָם עֲצָמוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְנֵי ה' מִמֶּשֶׁ, וְכָךְ הוּא הָאָמֶת, רַק שְׁיִצֹר הָרַע מִטְמִטִּם לְבוֹת בְּנֵי אָדָם וּמַחֲשִׁיף עֵינֵיהֶם מִלְּהִסְתַּפֵּל בְּמִשְׁפָּלוֹת. וְכִמְאָמַר הַנְּבִיא עָלָיו הַשְּׁלוֹם (ישעיה נט, ב) "כִּי אִם עֲזַנְתִּיכֶם הָיוּ מִבְּדָלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם" פְּלוֹמֵר, הָאָמֶת הוּא שְׁתָּמִיד אַתֶּם יוֹשְׁבִים לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם, רַק מִחֲמַת עֲזוֹנְתִּיכֶם טַח מִלְּהִסְתַּפֵּל לְבָכֶם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שְׁאִין אַתֶּם יוֹשְׁבִים לִפְנָיו, שְׁאִם אַתֶּם יוֹדְעִים בְּאִמּוּנָה שְׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים לִפְנָיו, לֹא שִׁיף שְׁתִּהְיוּ מְכַעֲסִים לִפְנָיו בַּחֲטָאִים. וְזֶהוּ שְׁאָמַר 'אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, דְּהִינוּ אִם תִּאֲמִינוּ וְתַעֲשׂוּ עֲצָמְכֶם, שְׁאַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם הוֹלְכִים וְאִין לָכֶם שׁוֹם פְּרִישׁוֹת מְמַנּוּ, אִזּוּ פֶּשׁוּט הַדְּבָר שְׁאוֹתוֹ תִּירָאוּ וְתַעֲבְדוּ וּבּוֹ תִּדְבְּקוּ. וְאִם לֹא, אִין הִירָאָה יִרָאָה וְלֹא הַעֲבֹדָה עֲבֹדָה. וְכֵן נִמְי כְּתוּב (דברים ו' ו-ז). "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוָּה הַיּוֹם וְכו' וְדִבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ" כָּל זֶה, כִּדִּי שְׁתִּקַּע בְּלִבּוֹ הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁבָאָמֶת תָּמִיד הָאָדָם עוֹמֵד כִּי אִם לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ, וְהִתְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ זֶה אִין חֲטָא בָּא עַל יָדִי. [אלף בינה כה']

הוספת אמרים

ב. ואלו דברי הרמב"ם במורה נבוכים חלק ג פרק כד, ודע שכבר חזק זה הענין ב'תורה' ובאורו, וזכר שתכלית ה'תורה' כולה, בכל מה שכללה אותו וממצות עשה וממצות לא תעשה ומיעודים וסיפורים, אמנם הוא דבר אחד, והוא, יראת האלוה יתברך, והוא אמרו, "אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתובים בספר הזה

יראת שמים השער שיתקבלו מעשיו ותפלותיו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי:

(דברים לב, א)

שיהיו
מעשיו
לשם
שמים

אפֿשֿר לְרַמֵּז דָּבָא מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם לְעוֹרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְהִיּוֹת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם. אִם
לְמַדּוֹ תוֹרָה תִּהְיֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְאִם
תִּפְלָה תִּהְיֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּכַנְנָה פְּרָאִי
כִּי זֶהוּ הָעֶקֶר כְּדִי שִׁיְהִיָּה הַכֹּל מְקַבֵּל
וּמְרֻצָּה לְשָׁמַיִם, שָׁאֵם תִּהְיֶה הַתִּפְלָה
וְהַתּוֹרָה בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה הָרִי הַכֹּל
יִמְצָא פֶתַח פְּתוּחַ לְמַעֲלָה, וְאִם הַכֹּל
מִשְׁפָּה וְלַחוּץ בְּלִי קִדְשָׁה וְטְהָרָה אֵין
לָהֶם מְקוֹם בְּמָה לִכְנֹס רַק הַכֹּל נִדְחָה
לַחוּץ. וְזֶהוּ שֶׁבָּא מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם לומר לְיִשְׂרָאֵל, הֵיטֵב בְּעֵינֵיכֶם
שֶׁתִּהְיֶה מִתְּפִלָּלִים וְלֹא תִקְבַּל תִּפְּלַתְכֶם
לְכֹן הַשְׁתַּדְּלוּ שֶׁתַּעֲשׂוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים
בְּקִדְשָׁה וְטְהָרָה כְּדִי שֶׁתִּקְבַּל תִּפְּלַתְכֶם.

וְהִנֵּה שֶׁעַר הַשָּׁמַיִם הִיא שְׂכִינֵת עֲזָנוּ
וּמִשָּׁם עוֹלָה הַתִּפְלָה לְמַעֲלָה.^א
וְהִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכֻרָנֶם לְבִרְכָּהּ (שַׁבָּת
לא, ב) 'דְּמִי שֵׁשׁ בִּידוֹ תוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאָת
שָׁמַיִם דּוֹמָה לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מִפְּתָחוֹת
הַפְּנִימִיִּים וּמִפְּתָחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים לֹא מָסְרוּ
לוֹ דְּמַהִּיכָא עֵייל'. וְהִנֵּה מִפְּתָחוֹת
הַחִיצוֹנִיִּים הִיא שְׂכִינֵת עֲזָנוּ מַלְכוּת שָׁמַיִם,
וּמִפְּתָחוֹת הַפְּנִימִיִּים הוּא ת"ת הַנִּקְרָא
תוֹרָה. וּמִי שֵׁשׁ בִּידוֹ תוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאָה
אֵין לוֹ בְּאִיזָה מְקוֹם לִכְנֹס וּנְשָׂאָר בַּחוּץ.
וְזֶהוּ 'הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה', הַשָּׁמַיִם
הוּא ת"ת שֶׁהוּא תוֹרָה וְהִכִּי קָאָמַר 'הָאֲזִינוּ
הַשָּׁמַיִם דְּהִינוּ הֵיכָן אוֹכַל לומר לְהַשָּׁמַיִם
הָאֲזִינָה וְיִשְׁמְעוּ תִפְּלָתִי, הִיכָא דְתַחֲלָה
הִקְדַּמְתִּי "וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ" שֶׁהִיא מַלְכוּת

הוספת אמרים

לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה וּגו'". וְעֵינַי לְעִיל עֵרַךְ אֲמוֹנָה לְהֵאֱמִין בִּ"ג עֲקָרֵי הַדַּת, שֶׁכֶּתֶב רַבֵּנוּ שִׁסּוּד
זֶה חֲשׁוֹב לְבַע"ת, וְשֵׁם בְּהַעֲרוֹת הַבִּאֵנוּ דְּבַרֵּי הַרְמָ"א בְּשׁו"ע אוֹר"ח סי' א', בְּשֵׁם הַרְמַ"ם, כְּשִׁישִׁים הָאָדָם אֶל לְבוֹ
שֶׁהַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַקָּבִ"ה, אֲשֶׁר מֵלֵא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֵה בְּמַעֲשָׁיו, מִיד יִגִּיעַ אֵלָיו הִירָאָה וְהַהֲכַנְעָה
בַּפֶּחַד הַשִּׁי"ת וּבּוֹשֶׁתוֹ מִמּוֹנוֹ תְּמִיד עֵי"ש. ג. וְרָאָה בְּתִיקוֹנֵי זֶהֱר בְּהַקְדָּמָה דָּף ה, א, דְּרָגָא חֲמִישָׁאָה בִּירָאָה ה' ^א
אוֹקְמוּהוּ מֵאֲרִי מִתְּנִיתִין, כֹּל הַקּוֹדֵם יִרְאֵתוֹ לְחַכְמָתוֹ מִתְּקִימָתוֹ, וְכֹל הַקּוֹדֵם חֲכָמָתוֹ לִירָאָה חֲטָאוֹ אֵין חֲכָמָתוֹ
מִתְּקִימָתוֹ, דְּכֹל הַקּוֹדֵם חֲכָמָתוֹ לִירָאָתוֹ לְמָה הוּא דּוֹמָה, לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מִפְּתָחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלֹא מָסְרוּ לוֹ מִפְּתָחוֹת
הַחִיצוֹנִיִּים, בְּמָה יִכְנֹס, וּבִאֲרַח רֹזָא, אֲדִנִּי תַמֵּן י' יִרְאָת ה', וְאֵלִין אַרְבַּע אַתּוֹנוֹ אֵינוֹן מִפְּתָחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים דִּילָה, י' ^א
מִן יוֹק"ק אִיְהִי חֲכָמָה, וְאַרְבַּע אַתּוֹנוֹ דֵּהֲאִי שְׂמָא אֵינוֹן מִפְּתָחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וּבִגִּין דָּא אֲקִידְמוּ בְּצִלּוֹתָא אֲדִנִּי שְׁפַתִּי
תַּפְתַּח, וּלְבַתֵּר חֲתַמִּין לָהּ בְּשֵׁם יוֹק"ק, בְּרוּךְ אַתָּה יוֹק"ק מִגֵּן אַבְרָהָם.

השער
לתורה
ותפלה זה
מלכות
שמים

חשיבותו של משרע"ה

שָׁמַיִם שֶׁהֵיא מִפְתָּחוֹת הַחַיּוֹנִיִּים 'אִמְרֵי פִי'. דָּזְהוּ עֶקֶר מִפְתָּח הִירָאָה^ד.

וּבֹא מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם לִזְמַר לְיִשְׂרָאֵל דְּעוּ וּרְאוּ וּמִמֶּנִּי תִלְמָדוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ שֶׁהֵרִי רוֹאִים בְּעֵינֵיכֶם מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שְׁאֵנִי כְּבֹן בֵּית לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּכְשֶׁאֵנִי צָרִיךְ לְשׁוּם דָּבָר אֵין לִי שׁוּם עֶפְכָּה רַק כְּשֶׁאֵנִי קוֹרֵא מִיָּד הוּא עוֹנֶה אוֹתִי וּמַדְבֵּר עִמִּי כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוּ, וְעֶקֶר כָּל זֶה מִשׁוּם דְּמִפְתָּחוֹת הִירָאָה בִּידִי, אִם כֵּן גַּם אֲתֶם חֲזָקוּ וְאִמְצוּ לִירָאָה וּלְאַהֲבָה אֶת ה' וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה עוֹנֶה אֲתֶכֶם בְּכָל עֵת, שֶׁהֵרִי עֶקֶר הַתַּפְּלָה וְהַתּוֹרָה הֵם הַמִּפְתָּחוֹת שֶׁבָּהֶם פּוֹתַח אָדָם הַשְּׁעָרִים הָעֲלִיוֹנִים אִם יִהְיוּ כְּרָאוּי, שֶׁהֵרִי עַל יְדֵי תַפְּלָה וְתּוֹרָה עוֹשֶׂה אָדָם הַתַּקְשָׁרוֹת וְיִחְוָדִים לְמַעֲלָה, בַּתַּחֲלָה מַעֲלָה מִיֵּין נוֹקְבִין וְאַחֵר כֶּן מוֹרִיד מִיֵּין

דוֹכְרִין וּכְשֶׁמוֹרִיד הַמִּין דוֹכְרִין מוֹרִידִם מִמְּקוֹר הָעָלִיִּין מַעֲלָם לְעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָמוֹת. עַד שְׁמַיָּע הַשְּׁפַע גַּם לְעוֹלָם זֶה הַגִּשְׁמִי, וְכָל זֶה עַל יְדֵי קִדְשָׁה וְטָהֳרָה וִירָאָה וְאַהֲבָה כְּרָאוּי יִכּוֹל לַפְּעַל פְּעֻלוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, וְלִהְתְּבָרָה הַכֹּל עַל יְדוֹ, אֲבָל אִם הוּא פָּגוּם מִלֹּא מוֹמִיִּין. הֵרִי הוּא דַּחֲוִי מַעֲקָרָא, וְתַפְּלָתוֹ וְתּוֹרָתוֹ תּוֹעֲבָה וּבִדָּד יֵשֵׁב מוֹחוּץ לְמַחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ וְלֹא דִיִּי שְׁאֵינוֹ מִתְקַן אֶלָּא אֲדַרְבָּא מְקַלְקֵל, וְעַל זֶה אָמַר לְיִשְׂרָאֵל דְּעוּ שְׁאֵנִי מַחֲמַת הִירָאָה וְאַהֲבָה שִׁישׁ בִּידִי בְּשִׁלְמוֹת. כְּשֶׁאֵנִי לּוֹמֵד תּוֹרָה אֵנִי מְשַׁפֵּיעַ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְכֵן נִמִּי כְּשֶׁאֵנִי מַתְּפִיל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת אֵנִי מְשַׁפֵּיעַ^ה.

וְזֶהוּ שְׁאָמַר 'עֶרְף כְּמִטֵּר לְקַחֵי תֵּזֵל כְּפִטֵּל אִמְרָתִי'. 'לְקַחֵי' הִיא הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת "לְקַח טוֹב" (מִשְׁלֵי ד, כ) 'וְאִמְרָתִי' הִיא הַתַּפְּלָה כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (תְּהִלִּים יט, טו) "יִהְיוּ

מוֹעֲשֵׂי מִשְׁרַע"ה בַּקְדוּשָׁה וְטָהֳרָה

הוספת אמרים

ד. ובראשית חכמה בהקדמה בחשיבות היראה כתב, והרי דברים קל וחומר ומה תורה שלא נבראת אלא לכבודו של ישראל הרי היא קיימת לעולם ולעולמי עולמים, קל וחומר לצדיקים שבשבים נברא העולם, עד כאן לשונם. אם כן נפקא מינה שכל מציאות העולם עיקרו הוא ישראל, ולא נתן להם הקדוש ברוך הוא את התורה אלא שיראו מלפניו. ועוד שמחמת בריאת העולם נכיר מעשיו וגדלו ונירא מלפניו. וכן פירש ברעיא מהימנא (בא מב, א) שעיקר בריאת העולם בגין דישתמודעון ליה, אם כן היראה שהוא ירא מהבורא שברא הכל היא עיקר החצר, והחכמה המלמדת הדרך היא שער הכניסה, ונמצא שכיון שלא נברא האדם אלא שיירא את הבורא וזהו עיקר החכמה כדפרישית, העושה הפך זה נוח לו שלא נברא, שמהפך כוונת הבורא ונמצא בריאתו לבטלה ועסקו בחכמה לבטלה ונוח לו ההעדר מאחר שאין בו תועלת. ה. וראה והתבונן במש"כ בשערי אורה השער התשיעי הספירה השנייה, ועתה צריכים אנו להודיעך סוד שני מקראות שקבעו חכמים, אחד בראש התפילה והוא 'אדני שפתי תפתח', והשני בסוף, 'היו לרצון אמרי פי'. וצריך אתה לדעת כי הראשון, הקבוע בראש התפילה, הוא השער שבו נכנסים בני עולם לבקש רחמים לפני יי' יתברך, וזהו 'אדני שפתי תפתח', ועל זה נאמר, פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יי', וסוף התפילה ההגונה שהיא מתגברת ועולה מספירה לספירה עד שמגיעת עד הרצון שהוא דבוק בכתר, ולפיכך אמר בסוף 'היו לרצון אמרי פי'. וכשהתפילה מגעת למקום הרצון אז כל השערים למעלה ולמטה נפתחים לפניו ואין שם מעכב ומונע על בקשתו, שהרי בעולם הרחמים הוא, ואז יפיק כל צרכיו ושאלותיו ואין דבר עומד לפניו, שהרי ממקום הרצון הוא שואב, ויכול לחדש אותות ומופתים חדשים כאילו באותה שעה נברא העולם ואין דבר עומד לפניו. וזה שנאמר, בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא בזכותא תליא מילתא, לפי שהכל תלוי בעולם הרחמים שהוא המקור, במקום הנקרא מזל. ואם תתבונן בעניין זה תבין

לְרִצּוֹן אֱמֹרִי פִי" דְּהִינוּ דְּאֶמְרִינָן דְּכָה אֱמֹר
מִשָּׁה רַבְּנֵנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לִישְׂרָאֵל דְּעֵנו
דְּהִתּוּרָה וְהִתְפַּלָּה שְׁלֵי עוֹשִׁים פְּעֻלוֹת
בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים לְמַעַלָּה, כְּמוֹ הַמָּטָר
וְהֵטַל וְזֶה מִחֲמַת שְׁהַל בְּקִדְשָׁה וְטִהָרָה
כְּרָאוֹי, לְכֵן גַּם אַתֶּם מִמְּנֵי תִלְמְדוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ
כְּדֵי שְׁתִּהְיֶה תּוֹרַתְכֶם רְצוּיָה וְתִפְלָתְכֶם
מְקַבֶּלֶת. [פְּתוּחֵי חוֹתֶם פֶּר' הָאֲזִינוּ]

על ידי ציצית ותפלין ומזוזה נמצא ביראת ה' כל היום

יִמְצָאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֵהוּ יֵלֵל יִשְׁמֹן יִסְבֹּבְנָהוּ יְבוֹנְנָהוּ יִצְרְנָהוּ
כְּאִישׁוֹן עֵינָיו: כְּנִשְׁרָ יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחַף יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו יִקְחָהוּ
יִשְׂאָהוּ עַל אֶבְרָתוֹ: ה' בָּדַד יִנְחֶנּוּ וְאִין עֲמוּ אֵל גִּבֹּר:
(דברים לב, י-יב)

תְּפִלִּין בִּיד וּבִרְאשׁ. וְעוֹד מְנִיחִים מְזוּזָה
בְּפִתְחֵינוּ. וְכָל זֶה כָּל יוֹם וְיוֹם, מִי זֶה הוּא
אֲשֶׁר לֹא יִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה,
וְיֹאמֶר בְּלָבוֹ, מֵאִיזָה טַעַם חוֹבָה עָלֵינוּ
לְקִיָּמָם כָּל יוֹם וְיוֹם. אֲלֵא הַכִּנְיָה שְׁחוּבָה
עָלֵינוּ לְהַפִּיר חוֹתְמֵיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּבְזֶה נְבוֹא לַעֲבֹד אוֹתוֹ, וְעַל זֶה אֱמָרוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכֻרָנֶם לְבִרְכָּה (מנחות מג, ב) 'כָּל
מִי שֵׁשׁ לוֹ צִיצִית בִּבְגָדוֹ וְתִפְלִין בְּרֹאשׁוֹ

אֶפְשָׁר לְרַמֵּז דְּמִשָּׁה רַבְּנֵנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם
בָּא לְעוֹרֵר לְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתָם וּלְאַחֵז
בְּדַרְכֵי תְשׁוּבָה, וְאֵף עַל גַּב שְׂאִין מִי
שִׁיּוֹכִיחַ אוֹתָם לֹא יִמְצָאוּ פֶטוֹר בְּזֶה לְיוֹם
הַדִּין, כִּי חֵתֶם וְרִשְׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּחוֹתְמָיו הַקָּדוֹשִׁים שְׂאֵנוּ מְנִיחִים בְּכָל יוֹם
צִיצִית לְהִתְעַטֵּף בָּהּ וְאַרְבַּעַת כְּנָפֶיהָ, כָּל
אֶחָד שֵׁם הַיּוֹג"ה תִּלּוּי בּוֹ. וְעוֹד מְנִיחִים

לזכור
בכל עת
הג' מצות

הוספת אמרים

סוד חנה, עד איזה מקום עלתה תפילתה כשאמרה, ותדר נדר ותאמר יהו"ה צבאות אם ראה תראה בעניי אמתך.
וכן תבין מכאן סוד תפילות כל הצדיקים שהתפללו והפיקו כל צרכיהם בדרך נסים ונפלאות, הוא שנכנסו
בתפילתם עד עולם הרחמים שהוא המקום אשר משם נתחדש העולם. וכמו שנתחדש העולם וכל בראויו מאותו
המקום, כך הצדיקים המתכוונים בתפילתם לאותו המקום יכולים לחדש בעולם אותות ומופתים ולשנות מנהגו
של עולם. והוא מקום הביטחון הגמור, והוא סוד הרצון, כי המגיע למקום הרצון הרי הכול בידו לעשות כפי רצונו
וחפצו, כמו שאמר 'רצון יראיו יעשה ואת שזעתם ישמע ויושיעם'. והמבין זה יוכל להתבונן כל מקום שנאמר
בתורה אותות ומופתים וגאולות ותשועות ושינוי מנהגו של עולם. ולפיכך קבעו בסוף התפילה 'היו לרצון אמרי',
והוא סוד שאנו מתפללים 'היו לרצון', כלומר שיתחדש הדבר שאנו מתפללים עליו ממקור הרצון והמחשבה,
כמו שנתחדש העולם מאותו המקור.

ומזוזה בפתחו לא במהרה הוא חוטא, שְׁנֶאֱמַר (קהלת ד, יב) "והחוט המְשָׁלֵשׁ לא במהרה יִנָּתֵק".

בשעת
עשיית
המצוה
יחשוב
בכח
המצוה

ושלשה מצות אלה שֶׁבְּכָל בֹּקֶר וּבֹקֶר הָמָּה יַעֲזְרוּ אֶת הָאָדָם לַעֲבֹד אֶת ה', וְלָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה. דְּמַעֲשֵׂה גָדוֹל, דְּמֵאֲחֵר שְׁאֵנוּ עוֹשִׂים אוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה גָמוּר, אֵין הַתְּעוֹרְרוֹת יוֹתֵר מֵזֶה. דְּצָרִיף הָאָדָם כְּשִׁיתַּעֲטֹף בְּצִיצִית. יִחָשֵׁב בְּלִבּוֹ לָמָּה הוּא מֵתַעֲטֹף בְּצִיצִית, אֲלֹא מִפְּנֵי שְׁתַּלּוּיִין בָּהּ אַרְבַּעַה שְׁמוֹת הַיָּיִ"ה בְּרוּךְ הוּא, וְיַדַּע וְיִפִּיר שֶׁסָּבְבוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּל צַדִּיּוֹ בְּשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ, כְּדֵי שִׁישִׁים יִרְאֵתוֹ בֵּין עֵינָיו וְאֵל יִטָּה יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁפֶתַח דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים טז, ח) "שְׁוִיתִי ה' לִנְגְדִי תָמִיד כִּי מִיָּמִינִי בַּל אָמוּט". וְעוֹד תִּפְלִין שֶׁל יָד כְּנֶגֶד הַלֵּב וּתִפְלִין שֶׁל רֹאשׁ כְּנֶגֶד הָעֵינַיִם דְּעֵינָא וְלִבָּא סְרַסְרִי דְּעַבְרָה גִּינְהוּ. (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) וְצִוְנוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַיִּיחַ הַתִּפְלִין כְּנֶגְדָם כְּדֵי לְטַהֲרֵם וּלְקַדְּשֵׁם, וְלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם יֵצֶר הָרָע. וְעוֹד מְזוּזָה בַּפֶּתַח שְׁרָשׁוּם בָּהּ

שֶׁם הַיָּיִ"ה מְבַפְּנִים שְׁהִיא תִּבְתּוּ וְהִי, וְשֶׁם שְׁדֵי מְבַחוּץ, וְשִׁנֵּי שְׁמוֹת אֵלֶּה גִּימְטְרִיָּא שֶׁם, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דברים כח, י) "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֶׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמֶּךָ". דְּעַל יְדֵי הַמְּזוּזָה נִשְׁמָר הָאָדָם בְּבוֹאוֹ וּבִצְאוֹ וְאֵין רְשׁוֹת לְהַחֲצוֹנִים לְהַתְּדַבֵּק בּוֹ.

וְכָל זֶה אִם מַחֲשָׁב בְּקִדְשֵׁת הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה וְתִהְיֶה יִרְאֵת ה' נֶגֶד פְּנֵינִי". נִמְצָא שֶׁמִּצְוֹת אֵלֶּה מְעוֹרְרוֹת אֶת הָאָדָם מִשְׁנָתוֹ, וּמִי שְׁאֵינוּ מֵתַעֲזֹר מִשְׁנָתוֹ עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה בְּכָל בֹּקֶר אֵינוּ בְּכָלל אָדָם כָּלָל, רַק נִמְשָׁל כְּבַהֲמוֹת נִדְמוּ. וְעוֹד כְּשִׁיתְּבוּנִן הָאָדָם בַּמִּצְוֹת הַקְדוֹשׁוֹת הָאֵלֶּה וְיִפִּיר בְּקִדְשָׁתָן וְיִקְיָם אוֹתָם כְּרָאוֹי לֹא יוֹכֵל הֵיִצֵּר הָרָע לְהַתְּגַרֵּר בּוֹ לְהַחֲטִיאֹ, כִּי כְּשִׁיבּוֹא הֵיִצֵּר הָרָע יֹאמַר לוֹ הָאָדָם, אֲנִי כִּבֵּר הַתְּעוֹרְרָתִי בְּמִצְוֹתַי שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם צִיצִית וּתְפִלִּין וּמְזוּזָה שֶׁהֵם חוֹתָמָיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַכְשָׁו אֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים זֶה דָּבָר דֵּלֵא שֶׁיֵּר, אֲנִי בִּבְקָר נִקְרָאתִי מִבְּנֵי הַיִּכְלָא דְּמִלְכָּא.

בהתבוננות
במצות
אלו אינו
בא לידי
חטא

הוספת אמרים

ו. ובשולחן ערוך אורח חיים סימן ח סעיף ח, יכוין בהתעטפו שצונו הקב"ה להתעטף בו כדי שזכור כל מצותיו לעשותם. וכתב במשנה ברורה סימן ח ס"ק יט, וזהו מלבד הכוונה שצריך לכוין בלבישה לקיים מצות ציצית וכתב הב"ח שכן הדין בתפילין וסוכה אף דבשאר מצות יוצא אף שלא מכאן בה דבר כי אם שעושה המצוה לשם ד' שצוה לעשותה הנך שאני דבציצית כתיב למען תזכרו ובתפילין למען תהיה תורת ה' בפיך. ז. ובזוה"ק אחרי מות עו ב, ועל דא בר נש דאשתכח בפתחא דביתיה שמא קדישא שדי בכתרין עלאין, כללו ערקאן ואתרחקן מניה. ח. וראה בדברי הרמב"ן שמוות יג טז, כי הקונה מזוזה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בענינה כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה, מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחירות וכבוד גדול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו.

וְעָשׂוּ אֲעֹשֶׂה עֲצָמִי מִצָּרַע טָמֵא מִטָּהָ. לְדַבֵּר זֶה, לַעֲבֹר אֶת פִּי ה' אֱלֹהֵי
שְׁנֹאֲמָרוּ בּוֹ (וּיקרא יג, מו) "בָּדָד יֵשֵׁב לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה ט.
מִחוּץ לַמִּחְנָה מוֹשְׁבֵי". לֹא אֲשַׁמַּע לָךְ [מעגלי צדק אות י']

יָהֵר בְּכָבוֹד הַשְּׂכִינָה וְאַחֵר כֹּף יִפְנֹס בְּפָנֶיךָ ה'

בְּרִאשִׁית אוֹתִיּוֹת בֵּית ראש. לְרִמּוֹז עַל
הַשְּׂכִינָה הַנִּקְרָאת בֵּית שְׁצָרִיךְ
הָאָדָם לִידַע אוֹתָהּ תַּחֲלָה וּלְהַזְהִיר
בְּכַבּוּדָּהּ, וְאַחֵר כֹּף לִפְנֹס לִפְנֵי. דְּהִינּוּ
שֶׁהָאָדָם שֶׁחֲשָׁקָה נִפְשׁוֹ לִפְנֹס בְּגֵן אֱלֹהִים
לִידַע דְּרָךְ הָאֱמֻת, צָרִיךְ תַּחֲלָה שְׂתַּהֲיָה בּוֹ
יִרְאת שָׁמַיִם יִרְאֶה פְּנִימִית תְּהִלָּה בַּשְּׂכִינָה
וְאַחֵר כֹּף יִפְנֹס לִידַע הַסְּפִירוֹת. אָבֵל אִם
אֵין בּוֹ יִרְאֶה אֵין לוֹ רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בַּסְּפִירוֹת כִּי לֹא יַעֲלֶה בִּידּוֹ מְאוּמָּה. וְכִמּוֹ
שְׁאֲמָרוּ בְּגִמְרָא (שְׁבַת לא, ב) אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ
תּוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאֶה דּוּמָה לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ
מִפְתָּחוֹת הַפְּנִימִיִּים וְלֹא מָסְרוּ לוֹ
מִפְתָּחוֹת הַחִיצוֹנִים דְּמַהֲיָכָא עֵייל'.

מפתחות
חיצוניים
זה מלכות
שמים

וְחֻכְמִי הַתְּלֻמוֹד עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם כָּל
דְּבָרֵיהֶם מִיִּסְדִּים עַל אֲדָנִי פֶּז
דְּרָךְ הָאֱמֻת וּפְרוּשׁ דְּבָרֵיהֶם כֹּף הוּא
דִּידוּעַ דְּהַתּוֹרָה נִקְרָאת עַל ת"ת. וְהִירְאֶה
עַל הַמְּלָכוֹת, וְהַמְּלָכוֹת נִקְרָאת מִפְתָּחוֹת
הַחִיצוֹנִיִּים דְּהִיא תַּחֲלָה כָּל הַפְּתָחִים כְּמוֹ
שְׁנֹאֲמָרוּ (תהלים קיח, יט) "פֶּתַח לִי שְׁעָרִי
צִדֵּק". וְת"ת נִקְרָא מִפְתָּחוֹת הַפְּנִימִיִּים
דְּהוּא לִפְנֵי מִן הַמְּלָכוֹת. וְזֶה שְׁאֲמָרוּ

הוספת אמרים

ט. ובשלה"ק בפרשת קרח תורה אור, ועל אלו השלוש שלמיות, נצטוינו בשלוש מצות שהזכירו רז"ל, כל מי שיש
לו ציצית בבגדו, ותפילין בראשו ובזרועו, ומזוזה בפתחו, עליו נאמר, החוט המשולש וגו'. הנה ציצית סובבים גוף
האדם בד' רוחותיו, מורים על שלמיות הגוף. מזוזה בביתו הוא לשלמיות הממוון, כל אשר לו לאדם משים בביתו
וסוגר דלת לשמור, על כן שם מזוזה, להראות שהכל מאתו יתברך, והכל ניתן לעבודתו. תפילין בראשו נגד המוות,
ובזרוע מכוון נגד הלב, שהם כלי המחשבה והעיון והיא שלמיות התורה. י. בזה"ק ז ב, בראשית רבי חייא פתח
ראשית חכמה יראת יי' שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד, ראשית חכמה היא קרא הכי מבני ליה סוף
חכמה יראת ה' בגין דיראת ה' סוף חכמה אייה לאעלה לגו דרגא דחכמתא עלאה הדא הוא דכתיב פתחו לי
שערי צדק, זה השער לה' ודאי דאי לא ייעול בהאי תרעא לא ייעול לעלמין, למלכא עלאה דאיהו עלאה וטמיר
וגניז ועביד ליה תרעין אלן על אלן ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד בכמה מנעולין בכמה פתחין בכמה היכלין
אלן על אלן, אמר כל מאן דבעי למיעל לגבאי תרעא דא יהא קדמאה לגבאי מאן דיעול בהאי תרעא יעול, אוף
הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת ה' אייה.

כָּל שֵׁשׁ בּוֹ תוֹרָה שֶׁהוּא ת"ת וְאִין בּוֹ
יִרְאָה שֶׁהוּא מַלְכוּת דּוֹמָה לְמִי שֶׁמָּסְרוּ
לוֹ מִפְתָּחוֹת הַפְּנִימִיִּים וְלֹא מָסְרוּ לוֹ
מִפְתָּחוֹת הַחִיצוֹנִים דִּהָא מַלְכוּת שֶׁהִיא
פֶּתַח כָּל הַשְּׁעָרִים שָׁבָה יִכְנֹס תַּחְלָה
לֹא זָכָה לָהּ מִחֲמַת חֶסֶד הַיִּרְאָה
וַיִּמָּהֵיכָן יִכְנֹס.
[גנוי המלך תיקון השכינה אות ט']

הקב"ה חפץ בנו שנירא אותו יראת הרומונות

וּמַלְכוּתוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּ
לְבָרְכָהּ (תנחומא בראשית ג') "בְּרֵאשִׁית בָּרָא
אֱלֹהִים" בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ (ירמיה ב, ג)
"רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ", "בָּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". וְאָפְלוּ הַמַּלְאָכִים לֹא
נִבְרָאוּ כִּי אִם בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, וְהַצְדִּיקִים
הַגְּמוּרִים מְעַלִּים מִן הַמַּלְאָכִים דְּנִשְׁמוֹת
הַצְדִּיקִים מִפְּנִימִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת, וְנִשְׁמוֹת
הַמַּלְאָכִים בְּחִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת.^א

הנה מלת התשובה המלוי הה תזו שין וזו
בית הה ראשי תבות תתבונן
וְתִסְתַּכַּל יָפָה תְּכִלִּית בְּרִיאַת הָאָדָם הֲלֹא
נִבְרָא שִׁדְעָא אֲדוֹן הַכֹּל יִתְעַלֶּה הָדָר
וְיַעֲבֹדָהוּ יוֹמָם וְלַיְלָה. וְכֵן נִמִּי מַלְת תְּשׁוּבָה
רֵאשִׁי תְבוּת תָּבִין וְתִדְעַת הַבּוֹרָא בָּרָא
שֶׁתַּעֲבֹדָהוּ, וְהַפְּנִיָּה פְּשׁוּטָה דְּעַל מִי וְעַל
מָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וַיִּמָּה
תּוֹעֲלַת יֵשׁ לוֹ בּוֹ רַק כְּדִי לְהִרְאוֹתוֹ מַלְכוּתוֹ
שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל יַחֲיד וְאִין זוּלָתוֹ, וּבָרָא
אֶת הָאָדָם כְּדִי שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ
בְּתַחֲתוֹנִים וְיִירָאוּ מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (קהלת ג, יד) "וְהָאֱלֹהִים
עָשָׂה שִׁירָאוֹ מִלְּפָנָיו". וְהֵנָּה לֹא בָּרָא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ כִּי אִם
בְּשִׁבִּיל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּקְבְּלוּ הַתּוֹרָה וְיִקְיָמוּ
מִצְוֹתֶיהָ וְעַל יָדָם תִּתְגַּלֶּה אֱלֹהֵינוּ יִתְבָּרַךְ

בריאת
העולם
שיתגלה
מלכותו

ויש לרמוז זה בפסוק בראשית ברא אלהים
את השמים ואת הארץ (בראשית א, א)

שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְבוּת תְּכִלִּית בְּרִיאַת יִשְׂרָאֵל
שֶׁיִּפְּרוּ רוֹמְמוֹת אֲדוֹן אֲדוֹנִים מַלְכוּתוֹ בְּכָל
מְשָׁלָה שׁוֹנֵא רָשַׁע אוֹהֵב צָדֵק יִתְבָּרַךְ
יִתְרוֹמֵם תְּהִלָּה לְבָדוֹ תֵּאוֹת. לְרִמּוֹז דְּעַקֵּר
בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל וְעַקֵּר

לירא מוה'
רק יראת
הרומונות

הוספת אמרים

יא. וראה לשערי קדושה למהרח"ו חלק ג שער ב, עוד יש אור אחר בצורת אדם הנקרא מחצב המלאכים, שממנו נחצבו כל המלאכים וגם הוא נכלל מכל פרטים הנזכרים כולו והוא מלבוש חיצון על אור מחצב הנשמות וכו' ומעתה נתבאר כל תשובות השאלות שכתבנו בתחלת שער זה. כי הנה אור מחצב הנשמות פנימי ועליון מאור מחצב המלאכים ולכן הן משרתיו, כי על ידו נמשך הארתם וחיותם מאור העשר ספירות אליהם.

ישראל כְּדִי שִׁכְּרִירו כְּבוֹד הַדֵּר מַלְכוּתוֹ וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיהֶם מִפְּנֵי גְדֹל וְרוֹמְמוֹת מַלְכוּתוֹ, וְלֹא מִפְּנֵי דָבָר אֲחֵר, דִּהְיִינוּ לֹא תִהְיֶה הִירָאָה יִרְאָת הָעֵנֶשׁ וְלֹא יִרְאָה כְּדִי לְקַבֵּל שָׂכָר, שְׂאִין זֶה יִרְאָה שְׁלֵמָה וְאִין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בָּזֶה הִירָאָה רַק בִּירְאָת הָרוֹמְמוֹת בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה אַחֲרֵת כָּלָל. וְאֶפְשָׁר דְּזֶה הִיא פְּנֵת שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלֹם (משלי כד, כא) שְׂאָמֹר "יִרְאָ אֶת ה' בְּנֵי וְהַמְּלָךְ עִם שׁוֹנִים אֵל תִּתְעַרְב" בָּא שְׁלֵמָה הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלֹם לְהִזְהִיר אֶת הָאָדָם שִׁיְהִיָּה יִרְאָ אֶת ה' יִרְאָת הָרוֹמְמוֹת מִפְּנֵי כְּבוֹד הַדֵּר מַלְכוּתוֹ שֶׁהוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם כְּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב וְהוּא אֶחָד אִין בְּלֻעְדוֹ, וְחִיָּבִים כָּל הַבְּרוּאִים לִירְאָה וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד יְקָר הַדֵּר מַלְכוּתוֹ וּגְדֻלַּת רוֹמְמוֹתוֹ, וְלֹא תִהְיֶה הִירָאָה תְּלוּיָה בְּשׁוּם דָּבָר. וְעַל זֶה אָמַר "יִרְאָ אֶת ה' בְּנֵי וְהַמְּלָךְ" דִּהְיִינוּ הִירָאָה שְׂתִירָא אֶת ה' הוּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאִין זִוְלָתוֹ דִּהְיִינוּ שְׂתִיָּה הִירָאָה יִרְאָת הָרוֹמְמוֹת וְאִינָה תְּלוּיָה בְּשׁוּם דָּבָר כָּלָל. 'עִם שׁוֹנִים אֵל תִּתְעַרְב' דִּהְיִינוּ הַמְּשֻׁנִּים שִׁירְאָתָם הִיא מִפְּנֵי הָעֵנֶשׁ אוֹ שִׁיְקַבְּלוּ שָׂכָר אֵל תִּתְעַרְב^{יב}.

וְכֵן נִמִּי מִשֶּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹם אָמַר לִישְׂרָאֵל בְּתוֹכְחָה (דברים כח, נח)

הקב"ה חפץ רק בבניי

"לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ". אָמַר לָהֶם מִי לֹא יִרְאָ מִי לֹא יִפְחַד מִן הַמְּלָךְ הַגָּדוֹל הַזֶּה מִפְּנֵי עַז הַדֵּר כְּבוֹדוֹ וְנוֹרְאוֹתָיו, וְאָמַר לָהֶם צְרִיכִים אַתֶּם שִׁתְּדַעוּ כִּי אִין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אָמָה אַחֲרֵת שְׂתִירָא מִמֶּנּוּ וְתַעֲבִדְהוּ כִּי אִם אַתְּכֶם דְּוָקָא, שְׂהִירִי שְׁבָעִים אַמּוֹת אַחֲרִים בָּרָא וְלֹא בָּחַר בְּשׁוּם אָמָה בָּהֶם רַק בָּכֶם דְּוָקָא. וְזֹאת תּוֹסַפֶּת נּוֹסֶפֶת עַל הָרְאשׁוֹנִים וְצְרִיכִים אַתֶּם לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִפִּיר בָּהּ, וְהוּא שִׁתְּכִירוּ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַצֵּד גְּדֻלַּת מַעֲלַת כְּבוֹדוֹ וּמַלְכוּתוֹ חוֹבָה עַל כָּל הַבְּרוּאִים לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ, וְעוֹד אַתֶּם יֵשׁ בָּכֶם תּוֹסַפֶּת נּוֹסֶפֶת עַל כָּל הַבְּרוּאִים שֶׁלֹּא בָּחַר בְּשׁוּם אָמָה אַחֲרֵת שִׁיְקַבְּלוּ מַלְכוּתוֹ עָלֵיהֶם וְתִקְרָא אֱלֹהוֹתוֹ עָלֵיהֶם וְזִלְתִּי עָלֵיכֶם שְׂהִירִי לֹא נִקְרָא רַק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִם כֵּן מִשְׁנֵי דְרָכִים אַתֶּם חִיָּבִים בְּכְבוֹדוֹ וּבִירְאָתוֹ יוֹתֵר מִן הַכָּל, חֲדָא מִחֲמַת גְּדֻלַּתוֹ וּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעוֹד שֶׁלֹּא בָּחַר בְּשׁוּם אָמָה רַק בָּךְ שֶׁעָלֶיךָ הִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ וְאַלְהוּתוֹ לֹא נִקְרָאת כִּי אִם עָלֶיךָ, וְזֶהוּ שְׂאָמֹר 'לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה'. וְעוֹד זֹאת יִתְרָה

בניי חייבים ביותר ביראת ה'

הוספת אמרים

יב. ובערבי נחל פרשת אחרי, ביאר בענין היראה, וז"ל, מ"ש (ברכות ל"ג ע"ב) בפסוק (דברים י', יב) מה ה' שואל מעמך כו' אטו יראה מלתא זוטרתא כו', ופירשנו על פי מה שאמרו פחד על הקרובים יראה על הרחוקים, כך יש ב' מיני יראת ה', יש אשר ה' עמו בכל מקום על דרך שוית' ה' לנגדי תמיד ואז הפחד רב מאוד כי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ויש אשר איננו במדריגה זו ועכ"פ ירא את ה' מעשות רע, וזה אינו בגדר פחד רק גדר יראה כירא מדבר רחוק, לז"א דעכ"פ שואל ה' מעמך שתהיה בגדר יראה ואח"כ יעזרך שתהיה בגדר יותר מזה.

בָּכֶם, אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹא קָרָא אֱלֹהוֹתוֹ כִּי
אִם עָלֶיךָ דָּלָא בָּרָא הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבָחַר
בָּהֶם, אֶלָּא כְּדִי שִׁיקְבְּלוּ מַלְכוּתוֹ עָלֵיהֶם
[שערי תשובה אות י"א]

באור יראת פנימית

בְּרֵאשִׁית רָאשֵׁי תְבוֹת תַּקֵּן בְּרִית רִדָּף
אַחֵר יִרְאַת שָׁמַיִם. לְרִמּוֹ
דִּהְפֹּגִים בְּבְרִית בַּעֲזוֹנוֹ נִרְגָּן מִפְּרִיד אֱלֹהִי
שָׁמַיִם. וְהִירְאָה תִּהְיֶה יִרְאָה הַפְּנִימִית.
וְהִירְאָה הַפְּנִימִית הִיא שִׁיחֻשׁ בְּכָל עֵת
שֶׁהַשְׂכִּינָה כִּנְגְדּוֹ וְיִפְחַד וְיִרְעַד מִמֶּנּוּ כַּאֲדָם
שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שְׁלִיט תַּקִּיף וְלֹא יוֹכֵל לִפְנוֹת
מִירְאָתוֹ יָמִין וּשְׂמָאל, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, (תהלים טז, ח) "שְׁוִיתִי
ה' לִנְגִידִי תָמִיד כִּי מִיָּמִינִי בָּל אֲמוֹט" וְכִמּוֹ

שֶׁאָמַר הַנְּבִיא, (מלכים א יז, א) "חִי ה' אֲשֶׁר
עֲמַדְתִּי לִפְנָיו דִּהְיִנוּ דְּבָכָל שְׁעָה חוֹשֵׁב
כְּאֵלוֹ הוּא לִפְנֵי ה'" וְכִשְׁחוֹשֵׁב כִּף הָאָדָם
לְעוֹלָם לֹא יִחְטֵא". וְהִנֵּה נָמִי "יִרְאַת" עִם
הַכּוֹלָל גִּימְטְרִיא "בְּרִית" לְרִמּוֹ דִּשְׁנִיָּהִם
שְׁקוּלִים, יִרְאַת בְּרִית, וְלָכֵן כִּשְׁיִפְגִּם בְּרִית
תְּבוֹא יִרְאַת שֶׁהִיא גִימְטְרִיא בְּרִית וְתִכְפֹּר
עַל בְּרִית, וְלָכֵן יִרְבֶּה בִּירְאַת שָׁמַיִם וְכֹא
הִרְמָזוּ עַל נִכּוֹן דִּתַּקֵּן בְּרִית יִרְדָּף אַחֵר
[גנוזי המלך אות י'] יִרְאַת שָׁמַיִם.

מי שיש בו יראת ה' דבָּרְיוֹ נִשְׁמָעִים

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (אָמַר) (קהלת
יב, ג) "סוּף דְּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת
הָאֱלֹהִים יִרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר", דִּהְיִנוּ
שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם מִזְהִיר לְאָדָם,
אִם רָצוֹנוֹ שִׁיתְקַבְּלוּ דְּבָרֵי תוֹרָה שִׁיאָמַר
לְאַחֵרִים בְּעֵינֵיהֶם וְיִקְיִמוּ דְּבָרָיו, צָרִיךְ

שִׁיְהִיָּה יִרָא אֱלֹהִים וְיִהְיֶה לוֹמֵד תוֹרָה
לְשִׁמְיָה, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר סוּף דְּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע,
דִּהְיִנוּ אִם רָצִיתָ שְׁכָל מִה שֶׁתֹּאמַר
וְתִשְׁפֹּט וְתוֹכִיחַ לָעָם יִהְיֶה נִשְׁמָע וְיִקְבָּל
וּמִרְצָה עָלֵיהֶם, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה אֶת הָאֱלֹהִים
יִרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, בְּזֶה יְהִי

הוספת אמרים

ג. וראה בחובות הלבבות השער העשירי שער אהבת ה' פרק ו, שמסביר בענין יראת הרוממות יראה לכבודו ורוממותו ועוצם גבורתו, ואיננה סרה מן האדם ולא נפרדת ממנו כל ימי חייו, וזאת העליזנה שבמדרגות יראי אלהים, אשר נזכרו בספרים ביראה, והוא המביא אל האהבה הזכה והכוסף המצער. ומי שהגיע אל המדרגה הזאת מן היראה לא יאהב ולא יירא זולת הבורא, כמו שסיפר אחד מן החסידים על אחד מהיראים, שמצאו ישן באחד המדברות ואמר לו, האינך ירא מן האריה, שאתה ישן במקום הזה, אמר לו, אני בוש מאלהים, שיראני ירא זולתו.

מִקְבָּלִים דְּבִרְיָה בְּעֵינֵי שׁוֹמְעֵיהֶם, כִּי זֶה הָעוֹלָם, עַל מִנָּת כֵּן בָּא שִׁיְהִי כָּל מַעֲשֵׂיו
כָּל הָאָדָם, דְּהֵינּוּ כָּל עֶקֶר בִּיאַת הָאָדָם לָזֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם. [מחשף הלבן פר' נח]

תחלת תקון מרפבה העליונה יראת ה'

ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עשיהם:

(תהלים קיא, י)

והפונה שאומר (דוד המלך עליו השלום), כן שפיר קרינו ליראה מעשה, דהכי עקרה ושרשה.

וזוה שאמר 'ראשית חכמה', דהינו תחלת כל תקון מרפבה העליונה הקדים תחלה 'יראת ה' שהוא המעשה באומר, וזהו שמסים 'שכל טוב לכל עשיהם', דהינו דלעולם אין המצות נקראים שכל טוב דהינו שהם נאים ומקבלים רק אם קדמה להם עשיה, וזהו 'לכל עשיהם', דהינו שיקדים המעשה".

והפונה שאומר (דוד המלך עליו השלום), ראשית תקון חכמה שהוא עולם העליון, תחלת התקון הוא המעשה שהוא יראת ה', וקרי למעשה יראה משום דהכי ראוי להיות, משום דאית יראה ואית אהבה, ויראה קרי חיצוניות ואהבה קרי פנימיות, ומלת יראה נמי במלוי יד ריש אלה המלוי גימטריא נפש, והמעשה הוא בנפש, כי הנפש בכל מקום היא בעשיה ששם הוא המעשה, ועוד המלכות נקראת יראת ה', והמלכות בכל עולם היא בעשיה דאותו עולם, אם

הוספת אמרים

יד. ועיין בזה"ק ויקהל רטז א, לבתר אהבה כמה דאוקמוה, דאהבה שריא לבתר יראה ורזא דמלה כיון דשאר יראה על רישיה דבר נש אתער לבתר אהבה דאיהו ימינא.

מי שדבק ביראת השם אינו בטל מעבודת ה' לעולם

(תהלים קיט, קמג)

צר ומצוק מצאוני, מצותיה שעשעני:

ואמרו לו תלמידיו לא למדתנו רבנו
שחתן פטור מקריאת שמע בלילה
הראשון אמר להם איני שומע לכם לבטל
הימני על מלכות שמים אפלו שעה
אחת' וזה שאמר 'צר ומצוק מצאוני'
ואפלו הכי, אני חשוב כאלו לא יש לי
שום צרה, ועומד על משמרת
ומשתעשע לפניה במצותיה כאשר אני
בשלוה, וזה שנאמר 'מצותיה שעשעני'.
[אלף בינה]

בא לומר, שהוסיף חמרא יתרא, דקימא
לן "אנוס רחמנא פטרה" (בבא קמא
כח), דמי שהוא אנוס פטור מן התורה ומן
המצוות. אמנם מי שדבק ביראת השם
ואהבתו בתכלית, אינו חושש לשום דבר
שבועולם, וכל טרדות העולם ומאדעותיו
וצרותיו, נחשבים אצלו כאין, ואינו מתבטל
מעבודתו יתברך כלל. וכמו שמצינו (ברכות
פ"ב, ה) ב'רבן גמליאל עליו השלום, שקרא
קריאת שמע בלילה הראשון שנשא,

התקונים למעלה נעשים רק על ידי יראי שמים

הם הנקראים שושביני דמטרוניתא, ואפשר
שעל הבנין הזה שונבנית השכינה בכל
בקר, אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים
קכב, ג, ד) "ירושלם הבנויה פעיר שחברה
לה יחדו, ששם עלו שבטים שבטי יה
עדות לישראל", הפונה דבא דוד המלך
עליו השלום לעורר לבות בני ישראל
להתקדש וליראה את השם ולאהבה אותו

מאחר שהשכינה עמנו בגלות בצער
גדול, ראוי לכל ירא אלהים
להיות דואג על צערה בכל יום, וישמור
עצמו מפל חטא אפלו קל, ויקים פל
מצוה שתזדמן ותבוא לידי כהלכתה,
ויתפלל פראוי כל יום שלש תפלות, כדי
שעל ידי פל זה יזכה להיות לו חלק בבנין
השכינה שונבנית בכל בקר, והאכים לזה

ירא שמים
דואג
לצער
השכינה

וּלְעֵבְדוֹ מִלֵּב וּמִנֶּפֶשׁ, כְּדִי שְׂיֻכְלוּ עַל יָדֵי תַּפְלָתָם לִבְנוֹת שְׂכִינָת עֲזָנוּ וּלְהַחְזִירָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ בְּכָל בִּקְרָה פְּרִצִּיּוֹת גָּמּוּר בֵּת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּשְׁלֵמוּתָהּ הוּא עַל יָדֵי כָּלִילֹת כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁמֵרָאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בָּהּ, אֲךָ בְּזֹאת יֵשׁ חִלּוּק, דְּמִי שֶׁהוּא יֵרָא הַשֵּׁם עַל יָדֵי תַּפְלָתוֹ עוֹשֶׂה סִיּוּעַ וְתַקּוּן בְּבִנְיָנָה, וְכָל מִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאָת הַשֵּׁם לֹא בִּלְבַד שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּן אֲלֵא מְקַלְקֵל וְעוֹשֶׂה בָּהּ פָּגָם חֹסֶם וְשִׁלּוּם, וּמִפְּנֵי זֶה יִחַרַד לֵב אִישׁ וְיִתֵּר מִמְּקוֹמוֹ, וְיִהְיֶה זֹהִיר וְזָרִיז שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִן הַמְּקַלְקָלִים רַק מִן הַמְּתַקְּנִים טו.

השכינה
נתקנת
בכל יום
והחסרון
רק
ברשעים

וְצִירָהּ: לְדַעַת כִּי הַשְׂכִּינָה חוֹבָה לְהִתְתַּקֵּן וּלְהַבְנוֹת בְּכָל יוֹם עַל יָדֵי יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וּמִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאָת הַשֵּׁם וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּבִנְיָן הַשְׂכִּינָה, לוֹ לְבַדּוֹ נִשְׁאָר הַפָּגָם וְהַחֲסִירוֹת, אֲבָל הַשְׂכִּינָה מְשַׁתְּלֶמֶת בְּכָל בִּקְרָה, וְעַל זֶה אָמַר הַפְּסוּק (דברים לב, ה) "שַׁחַת לוֹ לֹא, בְּנִי מוֹמָם", כְּלוּמָר לְעֵנֶן הַשְׁתַּלְמוּת הַשְׂכִּינָה בְּכָל יוֹם אֵין עוֹן הָרָשָׁעִים מַעֲכָב, דְּחוֹבָה לְהַבְנוֹת בְּכָל יוֹם עַל יָדֵי יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְלֹא נִשְׁאָר הַפָּגָם וְהַחֲסִירוֹן רַק בְּרָשָׁעִים שֶׁנִּחְסַר חֵלְקָם מִמֶּנָּה, וְזֶהוּ 'שַׁחַת לוֹ לֹא' דִּהְיִינוּ הַהִשְׁחָתָה וְהַחֲסִירוֹן מִצַּד בְּנֵין הַשְׂכִּינָה

שֶׁבְּכָל יוֹם לֹא יֵשׁ, וְהָרָשָׁעִים בָּם נִשְׁאָר הַפָּגָם וְהַמּוּם, וְזֶהוּ בְּנֵי מוֹמָם, דִּהְיִינוּ נִשְׁאָר מוֹמָם בָּם, דְּלֹא יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּשְׂכִינָהּ.

וְאִפְשָׁר: דְּעַל זֶה אָמַר בְּאִיּוֹב (יח, ד) "טִרְף נִפְשׁוֹ בְּאִפּוֹ הִלְמַעְנָה תַּעֲזוֹב אֶרֶץ וְיַעֲתֵק צוּר מִמְּקוֹמוֹ", דְּבִגְמָרָא (ברכות ה, ב) דְּרִשּׁוּ נִפְשׁוֹ עַל הַתַּפְלָה, שֶׁאָמְרוּ טוֹרְפִין לוֹ תַּפְלָתוֹ בְּפָנָיו, וּלְפִי דְרִכְנוּ מְדַבֵּר עַל מִי שֶׁמַּעֲשִׂיו רָעִים, וְגוֹרֵם שְׁטוּרְפִין לוֹ תַּפְלָתוֹ בְּפָנָיו וְאֵינָהּ מְתַקְּבֶלֶת, וְאוֹמֵר לוֹ דְּמָה שֶׁאֵין תַּפְלָתוֹ מְתַקְּבֶלֶת בְּזֶה אֵין חֲסִירוֹן לְבִנְיָן הַשְׂכִּינָה, דִּהִיא חוֹבָה לְהַבְנוֹת בְּכָל יוֹם עַל יָדֵי יִרְאֵי ה' וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְהַחֲסִירוֹן לֹא נִשְׁאָר כִּי אִם לְרָשָׁע שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּבִנְיָנָה, וְזֶה שֶׁאָמַר 'טִרְף נִפְשׁוֹ', כְּלוּמָר אֲתָה הָרָשָׁע שֶׁעַל יָדֵי מַעֲשִׂיךָ הָרָעִים טוֹרְפִין לָךְ תַּפְלָתְךָ וְאֵינִם מְקַבְּלִים אוֹתָהּ וְזֶהוּ טִרְף נִפְשׁוֹ הִיא תַּפְלָתוֹ, 'בְּאִפּוֹ' בְּשִׁבִּיל מַעֲשִׂים הָרָעִים שֶׁהֵם חֲרוֹן אָף, אֵל תַּחֲשֹׁב דְּכִיּוֹן שְׁטוּרְפִים תַּפְלָתְךָ יֵשׁ חֲסִירוֹן וּפָגָם חֹסֶם וְשִׁלּוּם בְּשְׂכִינָה, דְּעַל לָךְ שֶׁאֵין חֲסִירוֹן וּפָגָם בְּבִנְיָנָה, וְזֶה שֶׁאָמַר 'הִלְמַעְנָה תַּעֲזוֹב אֶרֶץ' הִיא הַשְׂכִּינָה, דִּהְיִינוּ וְכִי הַשְׂכִּינָה בְּשִׁבִּיל תַּפְלָתְךָ שֶׁהִיא נִטְרַפֶּת תִּהְיֶה נַעֲזָבֶת וּפָגָם בְּנִינָה, אֵין בְּנִינָה נִפְגָּם,

מי
שמעשיו
רעים אין
תפלתו
מותקבלת

הוספת אמרים

טו. וראה בזוה"ק ויקהל קצד ב, אלא מהכא אוליפנא רזא לצלותא דבר נש, דדחיל למאריה ומכוין לביה ורעותיה בצלותא אתקין תקונא דלעילא כמה דאוקימנא, בקדמיתא בשירין ותושבחן דקאמרין מלאכין עלאין לעילא ובהווא סדורא דתושבחן דקא אמרי ישראל לתתא איהי קשיטת גרמא ואתתקנת בתקונהא כאתתא דאתקשטת לבעלה ובסדורא דצלותא בהווא תקונא דצלותא דמיושב אתקינו עולמתהא וכל אינון דילה ומתקשטן כל אינון בהדה וכו'.

ח"ו הפגם
רק
ברשעים
עצמם

ומה שאמר 'ויעתק צור ממקמו', צור הוא ת"ת, דבהפגם השכינה גם ת"ת נפגם חס ושלום, ואינו נפגם בשום בקר לא ת"ת ולא מלכות, והפגם והחסרון לא נשאר כי אם ברשע שאין לו חלק לא בת"ת ולא במלכות, וזה שאמר אחריו (שם ה) "גם אור רשעים ידעך", שלא יהיה לו חלק בשכינה, "ולא יגה שביב אשו", שלא יהיה לו חלק בת"ת, וזה שאמר 'ירושלם הבנויה' היא שכינת עגנו שנבנית בכל יום, והיא נבנית על ידי כל ישראל, וזהו 'כעיר שחברה לה יחדיו', דהינו שהיא כמו עיר שמתחברים כל העולם לבנותה,

ואומר דוד המלך עליו השלום דעו לכם בני ישראל, שאף על פי שבנינו על ידי כל ישראל, אין הרשעים במנון הבנוי הזה, שאינה נבנית רק על ידי יראי ה' וחושבי שמו, שהרי תדעו, שהשבטים שמהם יצאו כל ישראל הם משרשים בשכינה, וכמו שהשבטים קדושים שבטי יה, כן צריך להיות הנמנה בבנוי השכינה להיות ירא השם בקדושה ובטהרה פראוי ואז יהיה לו חלק בבנוי השכינה, וזה שאמר 'ששם עלו שבטים שבטי יה',

התיקון
נעשה רק
ע"י יראי
ה'

וכמו שהשבטים שמשרשים בשכינה כלם קדושים, משם 'עדות לישראל' שהם כל זרע ישראל הבאים להודות לה', דהינו להתפלל, שהוא עת בנוי השכינה, צריכים להיות יראי השם פראוי כדי שתבנה השכינה על ידם,

בקשת
הצדיקים

והנה הצדיקים יראי השם כל מגמתם מבקשים מלפניו יתברך שיתן להם עזר וסיוע שיהיה להם חלק בבנוי השכינה, שזהו תכלית רצונו יתברך להיות שלמה פראוי, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים עט, ט) "עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמו, והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמו". מבקש דוד מהקדוש ברוך הוא שיעזרו על בנוי השכינה, וזהו 'עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמו' שהיא השכינה, ועוד "דבר כבוד" גימטריא "רחל", להורות בברור דעל רחל שכינת עגנו הוא מדבר, 'והצילנו וכפר על חטאתינו', הצילנו מיצר הרע שלא ידחנו מהדבק בה, 'וכפר על חטאתינו' מה שעבר עלינו כבר, וכל זה 'למען שמו', כדי לעשות תקון לשכינתה, דזהו רצונו.

[מחשף הלבן פר' ויגש]

גָּדוֹל תִּלְמוּד שְׂמִיָּא לַיָּדִי מַעֲשֵׂה וּבִקֵּל אֶפְשָׁר לָבוֹא לַיָּדִי יִרְאָה

וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מַעֲמֹךְ כִּי אִם לִירְאָה אֵת ה'
וְכו': (דברים י, יב)

דְּמֵאת ה' נִגְזְרָה עָלָיו חֲכָמַת הַתּוֹרָה
מִמִּילָא יִרְאָת ה' קִלָּה בְּעֵינָיו לְקִיָּמָה,
דְּגָדוֹל תִּלְמוּד שְׂמִיָּא לַיָּדִי מַעֲשֵׂה, וְעוֹד
אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (פסחים ג,
ב) 'לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא
לְשִׁמָּה שְׂמַתוֹף שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה',
כְּשִׁירְגִיל תְּמִיד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּהִכָּרַח
הִיא מְבִיאָתוֹ לַיָּדִי יִרְאָה, דְּכָף הִיא דִּרְכָּה
לְהוֹרוֹת חֲטָאִים בְּדִרְכָּה^{טז}.

וְאִם כֵּן שֶׁהַחֲכָמָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הִיא
מֵאֵת ה' מִמִּילָא הִירְאָה קֵל בְּעֵינָיו
לַעֲשׂוֹתָהּ, שֶׁהַתִּלְמוּד שֶׁנֶּתַן לוֹ ה' הוּא
מְבִיאוֹ לַיָּדִי מַעֲשֵׂה, בְּשִׁלְמָא אִם הִיא גַם
הַתִּלְמוּד תָּלָוִי בִּידֵיכֶם שֶׁהוּא הָעֶקֶר
הַמְבִיֵּא לַיָּדִי הִירְאָה, הִיא הַדְּבָר קִשָּׁה
בְּעֵינֵיכֶם, אֲךָ מֵאַחֵר שֶׁהַתִּלְמוּד תָּלָוִי בִּידֵי
וּמֵאֵתִי בָּא לָכֶם, רַב הִירְאָה מֵהַתִּלְמוּד

הִנֵּה לְכַאוּרָה מִלְתָּא דְתַמְמִיָּהּ זֹו,
דְּבִצְאָמְרוּ מָה ה' שְׂאֵל מַעֲמֹךְ כִּי
אִם לִירְאָה, פֶּשֶׁט הַדְּבָרִים הוּא, דְּיֵשׁ
כְּמָה דְּבָרִים שְׂבִיד אָדָם לַעֲשׂוֹתָם וְיֻכַּל
לַעֲשׂוֹתָם, וְלֹא שְׂאֵל מִמֶּנּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא כִּי אִם הִירְאָה, וְלֹא שִׁיף בִּיד
הָאָדָם שׁוּם דְּבָר לַעֲשׂוֹת לֵה' זֹולַת
הִירְאָה, דְּזֵה דְּוָקָא לְבִדָּה תְּלוּיָה בִּיד
הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם
לְבָרְכָה (ברכות לג, ב) 'הַכֹּל בִּידֵי שְׂמִיָּם
חוּץ מִירְאָת שְׂמִיָּם'.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּרָךְ פֶּשֶׁט, דְּהִנֵּה אָמְרוּ
רַבּוּתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (נדה טז),
בְּבִשְׁעַת הָרִיוֹן מַעֲלָה הַמִּלְאָךְ הַטָּפָה
לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹמַר טָפָה זֹו
מָה תִּהְיֶה עָלֶיהָ חֲכָם אוֹ טִפֵּשׁ, וְיֵשׁ
לְאוֹקוּמֵי חֲכָם זֶה אֶפְלוּ בַּתּוֹרָה, וְכִיּוֹן

הַתּוֹרָה
מְבִיָּאָה
יִרְאָה^{טז}

חוספת אמרים

טז. וְרֹאה בְּתִיקוּנֵי זֶה דָּף ו א, בְּגִין דְּאִיהִי יִרְאָה דְּנִפְקַת מִגּוּ תוֹרָה דְּאִיהִי עֵמוּדָא דְּאִמְצִיעִיתָא, דְּאִיהִי יְקוּ"ק, דְּבִגִּינָה
אוֹקְמוּהוּ מֵאֲרֵי מוֹתְנִיתִין, גְּדוּלָּה תוֹרָה שְׂמִיָּבִיָּא לְאָדָם לַיָּדִי מַעֲשֵׂה, דְּאִי בֵּר נֵשׁ לֹא יָדַע אוֹרִייתָא וְאִגְרָא דְּפִקּוּדֵי
דִּילָהּ, וְעוֹנֵשִׁין דִּילָהּ לְמֵאֵן דְּעֵבֵר עַל פִּקּוּדֵי, וּמֵאֵן הוּא דְּבִרָא לִיה וְבִרָא אוֹרִייתָא, וּמֵאֵן הוּא דִּיהֵב לֵה לִישְׂרָאֵל,
אִיךְ דְּחִיל לִיה וְנִטִּיר פִּקּוּדֵי, וּבְגִין דָּא אִמַּר דּוּד לְשִׁלְמָה בְּנוּ, דַּע אֵת אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וְעַבְדֵהוּ, דְּאִי בֵּר נֵשׁ לֹא אִשְׁתַּמּוּדַע
הִהוּא דִּיהֵב לִיה אוֹרִייתָא, וּמִנִּי לִיה לְנִטְרָא לֵה, אִיךְ דְּחִיל מִנִּיָּה וְעַבִּיד פִּקּוּדֵי, וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהוּ רַבְנֵי, וְלֹא עִם
הָאֶרֶץ חֲסִיד, וְאִין בּוֹר יִרָא חֲטָא.

וְעָקְרָהּ הוּא מִן הַתְּלִמּוּד, וְלֹא תִלָּה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּלִמּוּד בְּיָדְכֶם רַק
בְּיָדוֹ וַנִּתְּנוּ לָכֶם, נִמְצָא לֹא שָׂאל מִכֶּם רַק
יָרָא בְּלֹא חֲכָמָה, וּמֵאַחֵר שֶׁהוּא נָתַן לָכֶם
הַחֲכָמָה הִרִי הַיָּרָא קִלָּה בְּעֵינֵיכֶם לַעֲשׂוֹתָהּ
בְּלִי טָרַח וְלִמָּה תִרְפּוּ עֲצָמְכֶם מִמֶּנָּה.

[מחשף הלבן פר' עקב]

בָּאָה, נִמְצָא לֹא נִשְׁאַר לָכֶם לַעֲשׂוֹת מִצַּד
הַיָּרָא כִּי אִם מַעַט מִזְעָר, וְדָבָר מוֹעֵט
תּוֹכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר 'מָה ה'
אֶלְהִיךָ שָׂאל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לַיָּרָא',
הַפְּנָה פִּיָּן שֶׁהַיָּרָא תִלּוּי בַּחֲכָמָה, דָּאִם
אִין חֲכָמָה אִין יָרָא, וְגִדּוֹל הַתְּלִמּוּד
שֶׁמִּבִּיא לִידֵי מַעֲשֵׂה, אִם כֵּן שָׂרֵשׁ הַיָּרָא

בְּעֶסְקוֹ תַּמִּיד בַּתּוֹרָה יָבֹא לַיָּרָא שְׁמִים

חֲשַׁבְתִּי דְרָכִי וְאֲשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עֲדֻתִיָּה: (תהלים קיט, נט)

בֵּין בְּשִׁבְתּוֹ בְּבֵית בֵּין בְּלִכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ בֵּין
בְּשִׁכְבוֹ בֵּין בְּקוּמוֹ. אִין רְפוּאָה וְתִקּוּן
לְאָדָם כְּמוֹ זֶה דְּמֵאַחֵר שֶׁלֹּא יִסִּיר דְּבָרֵי
תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּשׁוּם זְמַן וְעַתָּה אִין תִּקּוּן
לַיָּרָא שְׁמִים יוֹתֵר מִזֶּה.

[מעגלי צדק אות ח']

אִמְשָׁר לְרַמֵּז דְּהִנֵּה כְּתוּב בְּדִבְרֵי
תּוֹרָה (דברים ו, ז) "וְדִבַּרְתָּ בָּם
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבִלְכֻתְךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ
וּבְקוּמְךָ". וְכִשְׁתִּבּוֹנֵן הָאָדָם וַיִּסְתַּכַּל
בְּאֲזָהָרָה זֹאת שֶׁהִזְהִירָה עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה
שֶׁלֹּא יִמּוּשׁוּ מִפִּי הָאָדָם בְּשׁוּם זְמַן

הוספת אמרים

יז. ויש לציין דברי הריב"ש בתשובות בסימן מה ד"ה אמנם, שאל הנגיד רב שמואל הלוי ז"ל, מרבינו האי גאון
ז"ל, אם מותר להתעסק באותן החכמות. והשיב לו, וז"ל, תקון הגוף, ומשור הנהגת האדם, הוא עסק המושג
והתלמוד, וכו' ולא תמצא יראת שמים ויראת חטא וזריזות וענוה וטהרה וקדושה, אלא במתעסקים במשנה
ובתלמוד. עכ"ל התשובה ההיא.

מי שיִירֶאת ה' בּוֹ מִלֵּאכֵי מְרוֹם אֵינֶם נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ

שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֵּן לָהּ בְּכָל שְׁעָרֶיהָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיהָ נָתַן לָהּ
וגו': (דברים טז, יח)

(זכריה ג, א). וְהָיָה מִי שִׁירֶאת ה' נֶגֶד פָּנָיו
מֵאַמֶּת וּמִקֵּים דְּבָרֵי חֲכָמִים וּכְשָׁמְעוּ דְּבָרֵי
הַזֶּהר הַקְדוֹשׁ הַקְדוּשִׁים הָאֵלֶּה. יִקְשְׁרֶם עַל
לְבָבוֹ וְיַעֲשֶׂם עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ וְיִדַּע נֶאֱמָנָה
בּוֹדָאֵי גִמּוּר שֶׁהַמִּלֵּאכִים הַנּוֹפְרִים הֵם עִמּוֹ
וְהֵם מְזַהְרִים אוֹתוֹ. וְצָרֶיהָ לִשְׁמֹעַ
לְאַזְהָרָתָם כִּדִּי שְׁלֵא יִבְרַחוּ מִמֶּנּוּ רַק
יִשְׁאַרוּ עִמּוֹ וְיִהְיוּ בְּעוֹזְרָיו נֶגֶד יֵצֵר הָרָע
וְחִילוּתָיו. אַף כִּשְׁלֵא יִשְׁמַע לָהֶם הֵם
בּוֹרְחִים מִמֶּנּוּ, וּמִיד נִמְסָר בְּיַד יֵצֵר הָרָע
וְעוֹשֶׂה בּוֹ כְּרֻזּוֹ.

[פתוחי חותם פר' שפטים]

אֲפֹשֶׁר לְרַמֵּז עַל פִּי מָה שֶׁכָּתוּב בַּזֶּהר
הַקְדוּשִׁי עַל פֶּסוּק "כִּי מִלֵּאכֵיו
יֵצֵה לָהּ". (תהלים צא, יא) דְּשִׁנִּי מִלֵּאכִים
עָשָׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הָאָדָם
לְהוֹרֹתוֹ וּלְהַזְהִירוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְלַכֵּת
בְּדַרְךָ יִשְׁרָה. כִּשְׁהוּא קָם בַּבֹּקֶר מִמִּטָּתוֹ
וּפָקַח עֵינָיו אוֹמְרִים לוֹ 'עֵינֶיךָ לֹנֵכָה יְבִיטוּ'
(משלי ד, כה). פֶּתַח פִּיו לְדַבֵּר אוֹמְרִים לוֹ
'נִצֵּר לְשׁוֹנֶה מִרַּע' (תהלים לד, יד). קָם לְלַכֵּת
אוֹמְרִים לוֹ 'פֹּלֵס מִעַגַּל רִגְלֶךָ' (משלי ד, כו).
אִי שִׁמַּע לָהּ מוֹטָב וְאִי לֹא שִׁבְקִין לָהּ
וְאַזְלִין 'וְהַשְׁטֵן עִמָּד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ'

הִירָא אֶת ה' מִתַּחַם יוֹתֵר נֶגֶד הַיֵּצֵר

טַפֵּשׁ בַּחֲלָב לָבָם, אֲנִי תוֹרַתְךָ שֶׁעָשִׂיתִי: (תהלים קיט, ע)

בְּרִשְׁתָּם, וְאֵם לֹא מִצָּאוּ יָד בְּדַבֵּר גָּדוֹל,
רוֹדְפִים אַחֲרָיו בְּדַבֵּר קָטָן. וּבְכָל דְּבַר שֶׁל
קִדְשָׁה שְׂרוּצָה אָדָם לַעֲשׂוֹת, שֶׁם נִדְבָקִים
בּוֹ הַסִּטְרָא אַחְרָא וְשֶׁם מְרִיקִים כָּחֶם, כִּדִּי

כָּא לּוֹמֵר, דִּי־צֵר הָרַע וְגוֹנֵדָא דְלָה מִלֵּאִים
נִכְלִים וְעִרְמוּמִיּוֹת, וּבְכָל מִינֵי עֲרֻמוֹת
בָּאִים עַל הָאָדָם, אִם מִצָּאוּ יָד לְפִתּוֹתוֹ
בְּדַבֵּר גָּדוֹל, רוֹדְפִים אַחֲרָיו לְהַפִּילוֹ

וּמִטְמָטִים דַּעְתָּם וּמִטְרָפִים וְלֹא נִשְׁאָר בָּהֶם
כַּח לְדֹדָף אַחֲרָיו. וְזֶה שְׁאֵמֹר הַזֵּדִים
הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם יֵצֵר הָרָע וְגוֹנְדָא דְלֵה,
שֶׁנִּתְגָּרוּ בִּי לְפִתּוֹתַי בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה
לְחֹשֶׁב מַחְשְׁבוֹת, לֹא הוֹעִילוּ בִּי, וְאַדְרָבָּא
אֲנִי נִתְגַּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם עַד שֶׁטְמִטְמִיתִי
דַּעְתָּם, וְלֹא יָדְעוּ מַה לַּעֲשׂוֹת י"ט.

[אלף בינה]

לְבַטְלוֹ מְדַבֵּר קִדְשָׁה הֵהוּא אִו לְפָחוֹת
שְׁלֹא לַעֲשׂוֹתָהּ כְּהֶגֶן. וְהִירָא אֶת ה' וְחִרַד
מִדְּבָרָיו, יוֹדֵעַ כָּל עֲרֻמוּמִיּוֹת יֵצֵר הָרָע
וְגוֹנְדָא דְלֵה, וּמִתְחַכֵּם יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדִי
לְבַטֵּל תַּחְבּוּלוֹתֵיהֶם, "וְלֹא תַעֲשֶׂנָּה יְדֵיהֶם
תְּשִׁיחָה" (איוב ה, יב) וּבְכַח הִירָאָה וְהַקְדָּשָׁה
שְׁמֵרְבָּה הָאָדָם וְאוֹזֵר חֵיל וּמִתְגַּבֵּר כְּאָרִי,
בְּזֶה מְבַהֵיל יֵצֵר הָרָע וְגוֹנְדָא דְלֵה,

דינים נהפכים לירא ה' לחסדים ורחמים

אמרתי לה' אלי אתה האזינה ה' קול תחנוני. אלקים אדני עז
ישועתי ספתה לראשי ביום נשק: (תהלים קמ, ז-ח)

הָרָע מִתְחַבְּרִים אֵלֶּה הַשְּׁמוֹת שֶׁל
אֱלֹקִים וְאֲדֹנֵי שֶׁהֵם דִּינִים וְגִבּוּרֹת עִם
הַתְּוִי"ת, שֶׁהֵם חֲסִדִּים וְרַחֲמִים וּמַצִּילִים
הָאָדָם מִכָּל מַכָּשׁוֹל וְעוֹשִׂים נִקְמָה
בְּאוֹיְבָיו הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

וְזֶהוּ שְׁאֵמֹר אֲמַרְתִּי 'לֵה' אֵלֵי אֶתָּה זֶה
צַד הַחֲסִדִּים 'הַאֲזִינָה ה' קוֹל
תַּחְנוּנִי' זֶה צַד הַרַחֲמִים. 'אֱלֹקִים אֲדֹנֵי עִז'
זֶה צַד הַדִּינִים וְהַגִּבּוּרֹת יִתְחַבְּרוּ אֵלֶּה עִם

הַכּוֹנֵה בְּזֶה לְהוֹדִיעַ לְבִנֵּי הָאָדָם.
דְּהִירָא אֶת ה' כְּרָאוּי מְלֵב
וּמִנְפָּשׁ, הַשְּׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם הַדִּינִים
וְהַגִּבּוּרֹת וּמִכְפָּח בָּאָה הַתְּגַבְּרוּת
לְקַלְפוֹת, אוֹתָם הַשְּׁמוֹת בַּעֲצָמָם הֵם
חוֹזְרִים לַעֲזֹרַת הָאָדָם לַעֲזֹרַת ה'
בְּגִבּוּרִים. וְהַשְּׁמוֹת הֵם שְׁמוֹת 'אֱלֹקִים
וְאֲדֹנֵי' שֶׁהֵם שֹׁרֵשׁ הַדִּינִים וּמִכְפָּח
מִתְגַּבְּרִים הַדִּינִים וְהַקְלָפוֹת. וְהִירָא אֶת
ה' עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וְהַתְּגַבְּרוֹ עַל יֵצֵר

הוספת אמרים

יט. וראה לנועם אלימלך פרשת משפטים ד"ה וכי ינצו, והנה לפעמים היצר הרע מסית לאדם גם כן שיעשה מצות כדי שיהיה לו אחיזה רוצה לומר גם כן בהמצות שאינה עושה אותן כתיקונה ויש לו כח לאחוז בהם. וזהו טענת היצר טוב נגדו. מכרה כיום כו' פירוש מה לך עוד להסיתני לעשות מצות שאינם צלולים רק מעורבים עם פניות די לך שאתה מסיתני לעבירות ח"ו ומעתה הניח לי המצות שלא יהיה לך חלק בהם. וזהו מכרה כיום את בכורתך לי פירוש מכור אותם לי שיהיו צלולים כיום בלי תערובות שאור וממילא בלתי אפשרי לעשות מצות בשלימות כי אם בהקדם לתקן עונות.

אֵלֶּה וְהֵיוּ בְּעֶזְרִי לְיִשׁוּעָתִי. וְהִנֵּה מִלֵּת
 "עֵז" הִיא חֲשָׁבוֹן "אֲדָנִי" עִם הַב'
 אוֹתִיּוֹתָיו בְּמִלּוֹי. וְדִהְיִנו גַּם אֲדָנִי שֶׁהוּא
 דִּין יְהִיָּה לִי לְעֵז וְלִישׁוּעָה. 'סִכְתָּה לְרֹאשִׁי
 בְּיוֹם נֶשֶׁק' } הִנֵּה מִלֵּת רֹאשׁ בְּכָל מְקוֹם
 הִיא שְׁמוֹת אֱלֹקִים בְּרַבּוּעַ. וְאוֹת אֶלֶף
 הִיא אֱלֹקִים פְּשוּט. וְאוֹת שִׁי"ן הִיא
 אֱלֹקִים בְּמִלּוֹי יוֹדִי"ן { וּמִכַּח דִּינִים אֵלּוּ
 בָּאִים מְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם לְחַיֵּב אֶת
 רֹאשׁוֹ לְמִלָּה. אֲמָנָם בְּשֹׁאֲדָם עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ

שֶׁל מְקוֹם מֵהֶם בָּאָה עֲזָרָה לְאָדָם וּמִגִּנִּים
 עַל הָאָדָם לְהִיּוֹת צָל עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּילוֹ,
 וְזֶהוּ 'סִכְתָּה לְרֹאשִׁי' כְּלוּמָר אֶתְּהָ אֱלֹקִים
 שֶׁשְׁמוֹתָיָהּ חֲקוּקִים בְּרֹאשִׁי וּמוֹרִים עַכְשָׁו
 שֶׁעָשִׂיתִי רְצוֹנָה 'סִכְתָּה לְרֹאשִׁי' וְהִגַּנְתָּ
 עָלַי 'בְּיוֹם נֶשֶׁק' דִּהְיִנו בְּכָל יוֹם וְיוֹם
 שֶׁבְּכָל יוֹם יֵשׁ לִי מִלְחָמָה עִם ס"מ וַיֵּצֵר
 הָרַע, אוֹ תַתְּפָרֵשׁ 'בְּיוֹם נֶשֶׁק' עַל רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה אוֹ עַל יוֹם הַמִּיתָה.^כ

[שערי ארוכה אות ח']

הוספת אמרים

כ. וראה לרש"י שמות טו, ו, עה"פ ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב, שתי פעמים, כשישראל עושין את רצונו של מקום השמאל נעשית ימין, וימינך השנית תרעץ אויב. ולי נראה אותה ימין עצמה תרעץ אויב. וראה במכתב המפורסם בסודות של העשר מכות, להרה"ק רבינו שמשון מגיד מאסטרופוליא ז"ע, שביאר איך דמן המכה עצמה באה רפואה לישראל.